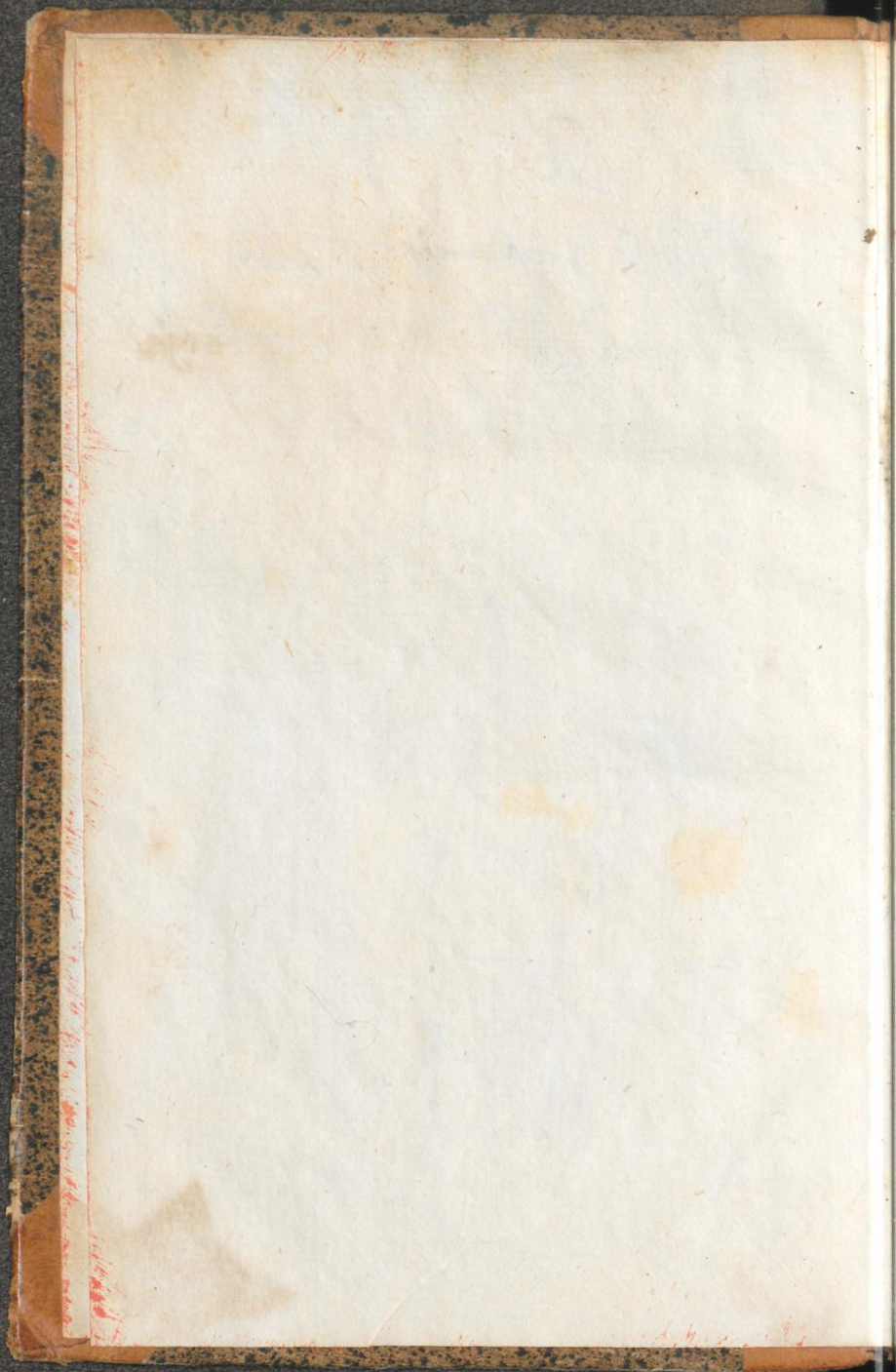

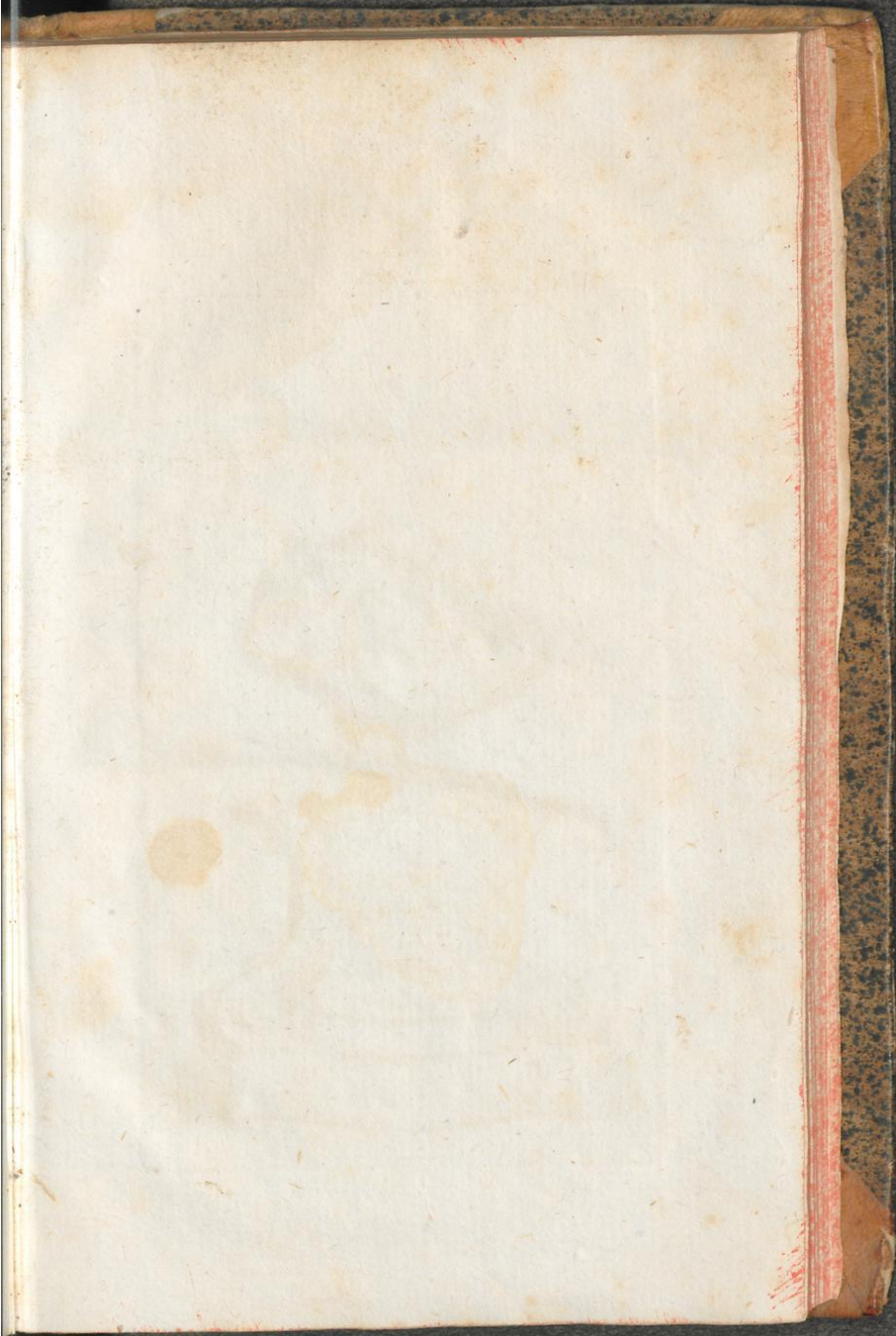
744

DV 832

Ex
Libri Joannis Thomæ
Borh Medicinæ Doctorij.

ANTONII STÖRCK,

SACRÆ, CÆS. REG. APOST. MAJESTATIS CONSILIARII AULICI,
ARCHIATRI, ET IN NOSOCOMIO PAZMARIANO PHYSICI

LIBELLUS,

QUO DEMONSTRATUR:

STRAMONIUM, HYOSCIAMUM,
ACONITUM

NON SOLUM TUTO POSSE EXHIBERI USU INTERNO HOMINIBUS,
VERUM ET EA ESSE REMEDIA IN MULTIS MORBIS
MAXIME SALUTIFERA.

JUNGUNTUR SIMUL HARUM PLANTARUM IMAGINES
ÆRE EXCUSÆ.

VINDOBONÆ,

TYPIS JOANNIS THOMÆ TRATTNER, CÆSARÆ REGIÆ
MAJESTATIS AULÆ TYPOGR. ET BIBLIOPOLÆ.

MDCCLXII.

ANTONNI STÖCK

ANTONNI STÖCK
ANTONNI STÖCK

ANTONNI STÖCK

ANTONNI STÖCK

ANTONNI

ANTONNI STÖCK

ANTONNI STÖCK

Handwritten text in the left margin, possibly a library or collection number.

PRÆFATIO.

Affici morbo, molestum est.

Ferunt tamen ægri hanc molestiam facile, dum spes curationis superest.

Dum vero post diuturnum multorum medicamentorum usum morbus non tantum non levatur, verum redditur adhuc pejor, tunc malum oritur, quod morte ipsa est acerbius.

Etenim ægri, qui continuis miseris divexantur, omni momento vitæ finem precantur, exoptant.

Non inutilis igitur erit labor, qui ad curandos graviores morbos, & ad detegenda nova ac efficacia remedia impenditur.

Her-

PRÆFATIO.

Herbæ venenatæ nobis multum promittunt.

Demonstrant id experimenta, quæ hisce pagellis de *Stramonio*, *Hyosciamo*, & *Aconito* enarrantur.

Harum quidem herbarum virtus specifica his nondum determinatur; nam plurimum hucusque in eo versabar: ut doceam primo, qua ratione hæc sine noxa possent dari ægris, & ut prævie dein indicem, in quonam morbo videantur convenire.

Interim certus sum, eum, qui exacte in experiundo fuerit meam normam secutus, nociturum nemini, & profuturum plurimis.

Additur huic opusculo plantarum effigies, ære excusa, ne tam facile in colligendo errores contingant, aut inutilia inter medicos foveantur litigia.

CA-

CAPUT I.
DE STRAMONIO.

Dum biennio abhinc officium au-
licum postulavit, ut æstatem
tranfigerem in Hetzendorf, curamque *Fa-*
milia Imperialis, ibi degentis, gererem,
sæpius tempore matutino aut vesperi
per prata, colles, vallesque vicinos am-
bulavi, inquisiturus plantas, iis in locis
crescentes.

A

Non

Non adeo ad characteres botanicos adtentus eram, verum quamlibet plantam, mihi cognitam, consideravi solummodo: cujus utilitatis esset, quonam in morbo a Medicis exhiberetur, qualem præstaret effectum.

Inveni plerumque herbas maxime notas, & ubique in usum medicum receptas, probatasque multa experientia, & annoſa praxi.

Mense, autem Junio, Julio, Augusto, vidi penes hortum Imperialem in Hertzendorf, & in vicinis locis, circa Schönbrunn, Pentzing, & Hietzing, ingentem copiam *Stramonii* provenire, crescere, florere.

Stramonium, herbæ nomen est officinale; botanicis dicitur *Datura*, pericarpis spinosis, erectis, ovatis. Vide species
Plant.

Plant. *Linæi* pag. 179. ab aliis nominatur *solanum fetidum* pomo spinoso, oblongo, flore albo, infundibuliformi. Vide *Bauh.* pin. 168.

Novi hanc plantam extra omnem usum medicum esse, describique ab Auctoribus generi humano, & brutis summe nocivam.

Novi autem simul, quænam olim essent scripta de usu cicutæ, quæ omnia maximam hujus plantæ vim deleteriam clamitabant.

Quod tamen dein reiterata experientia falsum repertum, demonstratumque fuit.

Habetur enim inde remedium, quod tuto ægris datur, & juvat multoties.

Hæc dum sæpius animo volvi, statui tandem Stramonium colligere, & ad tentamen medicum vocare.

Experiendum erat primo: id ne verum esset, quod Botanici hac de planta scribunt.

Legitur apud quosdam: Si tantum olfeceris Stramonium, ebrietatem facit.

Periculofum igitur erat experimentum: nihilominus tamen inde non terrear, & eo, quo coepi, pede perexi.

Die vigesimo tertio Junii anni 1760. summo mane jejuno ventriculo ex meis ædibus discessi, plantam hanc quæsi, & sat magnam ejus copiam collegi.

Fricui folia caulemque digitis fortiter, & frequenter olfeci, percepi quidem gravem, & ingratum nauseosumque odorem, verum nil temulenti, nil inebriantis adverti.   Læ-

Lætabar propterea, & ad experimentum fiebam audacior.

Tertio die curavi magnam quantitatem hujus plantæ adferri.

Et ego ipsemet eam in minuta frustra conscidi (abjecta solummodo radice) dein in mortario marmoreo contudi, & succum expressi.

Nil mali inde in me ortum fuit, nec meus famulus, qui mihi assistebat, quidquam conquerebatur, licet sapius, & sollicitate eum rogaverim.

Peracto hoc labore optime cœnavi, & in eodem cubiculo, quo hæc fiebant, clausis fenestris tota nocte tranquille dormivi.

Mane evigilans præter consuetudinem sensi obtusum capitis dolorem; cæteroquin eram agilis, serenus, & ad mea negotia aptus. Sum-

Sumpto jentaculo evanuit quoque obtusus capitis dolor.

Ex herba conscissa expressi octo Libras succi, & hunc lento igne, in vase terreo, vitreato (sæpius agitando spatula lignea, ne amburatur) ad extracti consistentiam redeg.

Vapor avolabat admodum ingratus, is tamen nec mihi, nec meo famulo, qui simul inspissandi curam gerebat, caput turbavit.

Extractum in loco frigido coit in massam nigram, friabilem, quæ innumeris oblongis spiculis salinis splendebat.

Hujus massæ Granum unum, & dimidium linguæ meæ imposui, & cum inde nil incommodi senserim, id palato fortiter appressi, & sæpius lingua volvendo dissolvi.

Adeo

Adeo ingratum, & nauseosum tunc
saporem percepi, ut rejecissem id ilico,
nisi experimenti amor aliud suavisset.

Solutum tandem deglutivi penitus.

Manfit postea per quadrantem horæ
ingratus, & graveolens in ore sapor, qui
sensim sponte evanuit.

Assumpto hoc per tres horas nil bibi,
nil comedi, ut viderem, quid accideret.

Verum adtentus licet fuerim, nil ta-
men observavi, habui me eo die, æque
bene ac alias; nec turbabatur memoria
nec vis judicandi.

Lætabar plurimum super hoc eventum.

Timui quidem, fateor, in principio,
ne id mihi contingeret, quod Auctores
de hac planta notarunt.

Etenim mentis privatio morte ipsa
acerbior mihi videtur.

A 4

Cum

Cum autem facto primo experimento in proprio meo corpore nil prorsus mali adverterim, nec eodem die, nec diebus sequentibus, conclusi: *Stramonii extractum parca Dosi posse tuto exhiberi hominibus.*

Agebatur tunc de morbo, in quo conveniret, & de ægris, quibus prodesset.

Consului iterum veteres recentioresque scriptores, nil autem, quod mihi fa-
veret, inveni: etenim omnes scribebant: *Stramonium* turbare mentem, adferre insaniam, delere ideas & memoriam, producere convulsiones.

Omnia hæc erant mala, interdicebantque internum *Stramonii* usum.

Interim tamen ex his formavi sequentem questionem: *Si Stramonium*

tur-

turbando mentem adfert insaniam sanis, an non licet experiri: num insanientibus & mente captis turbando, mutandoque ideas, & sensorium commune adferret mentem sanam, & convulsis tolleret contrario motu convulsiones?

Erat hæc idea a longe petita, nec tamen omni felici eventu caruit.

En experimenta!

EXPERIMENTUM I.

Filia, 12. annor., a binis mensibus insaniebat, ad rogata turbate respondit, neque ea verba, quæ protulit, poterat bene exprimere.

Morosa erat, & inobediens, nec bonis verbis, nec severis potuit redigi ad debitum officium.

Tentata remedia nil juvabant. Dabatur igitur huic mane dimidium gra-

A 5

num

num extracti *Stramonii* (Pilulæ forma) & vesperi repetebatur eadem Dosis, superbibendo qualibet vice vasculum jusculi vitulini, vel infusi Théé.

Spatio quatuordecim dierum usu hujus extracti, nil profus mutatum fuit in hac ægra.

Verum tertia septimana cœpit fieri minus morosa, longe aptius ad rogata respondit, & loquebatur satis distincte.

Intra binos menses continuato semper eodem remedio (aucta tamen dosi, etenim secundo mense ter quotidie sumsit pilulam dimidii granii) optime cœpit ratiocinari, & preces suas matutinas ac vespertinas (quod antea non potuit) clara & distincta voce recitavit, bonam habuit memoriam, & mens sensim integre redibat. Ex

Ex his eram convictus: *Stramonii* extractum posse dari tuto, diu, & bono cum effectu.

EXPERIMENTUM II.

FOEmina, 40. aliquot annorum, vertigine jam a binis annis laboravit, nec ulla ope potuit indelevari.

Mens sensim turbata est, & vertigini se junxit dementia.

Ferebatur tunc ad nostrum Nosocomium.

Applicata remedia prorsus nullum levamen adferebant.

Imo cœpit hæc ægra insanire fortiter, furere, & noctu surrexit e lecto, clamando turbavit, terruitque alias ægras, & quasdam voluit vi e lecto emovere.

Hoc

Hoc in statu dedi mane & vesperi
granum dimidium extracti Stramonii.

Primo statim die fiebat pacatior,
noctu autem æque furiosa fuit ac antea.

Tertio die dedi mane unum granum
hujus extracti & unum vesperi.

Omnia Symptomata inde mitiora
reddebantur.

Aegra noctu quidem clamavit, ve-
rum e lecto non surrexit, & brevi ite-
rum obdormivit.

Quarto die jam ad rogata cœpit ap-
tius respondere, mox tamen iterum
in pristinas ideas incidit.

Dies, noctesque tunc erant satis
tranquillæ, pacatæ.

Octavo die dedi ter quotidie gra-
num unum extracti Stramonii.

Hac

Hac dosi in quartam septimanam continuatum est. Hoc tempore componebatur omnis furor, evanuit insanies, rediit mens, loquela, iudicium, & ægra tota nocte æque bene dormivit, ac aliæ ejus sociæ.

Aptissime ad omnia respondit, bene comedit, imo erat vorax, vires habuit bonas, deambulavit in cubiculo, & extra cubiculum in libero aëre.

Attamen vertigo eam frequenter & subito, ut ante usum hujus remedii fieri solebat, turbavit, & subinde adeo vehementer, ut aliquoties quasi apoplectica ceciderit, interim mente sibi erat semper præsens.

Mihi sufficiebat: quod extractum Stramonii insaniam curaverit, & quum viderem, quod vertigo inde non emendare-

daretur, abstinui ab hoc medicamento.

Varia iterum tentavi, quæ vertiginem tollerent, efficere autem nil potui.

Per quinque menses hæc misera in nosocomio adhuc vixit, omnes mentis functiones erant bonæ, vertigo autem sensim fiebat fortior, frequentior.

Et dum ægra erecto corporis trunco & capite in lecto sedit, libera fuit, dum vero capite paulo profundius jaccuit, vel dum corpus movit, accessit ilico caligo, vertigo, anxietas.

Vires sensim diminutæ sunt, demum supervenit vera apoplexia, & subita mors.

Sectione Anatomica invenimus omnes venas cerebri varicosas; sinus fal-ciformis ex anteriore parte erat ad longitudinem unius & dimidii pollicis
of-

osseus, anteriores bini ventriculi cerebri erant præternaturaliter distenti, repletique multis hydatidibus diversæ magnitudinis & formæ.

In reliquo corpore viscera omnia sanissima reperta sunt.

Ex his post mortem inventis patet: vertiginem in hac ægra fuisse malum immedicabile.

Quis enim Medicus, etiamsi hujus morbi cognovisset veram causam, potuisset hydatides tollere, aut finum osseum ad mollitiem naturalem reducere?

Sufficit, quod usu Stramonii fuerit furor compositus & insanies curata; quodque nullum malum symptoma inde sit ortum.

EX-

EXPERIMENTUM III.

Rufficus, 32. annorum, a tenera ætate diris convulsionibus, & vera epilepsia omni tertia quartave septimana adeo vehementer afficiebatur, ut post quemlibet paroxysmum manserit debilis, mentisque suæ impos, & demens per plures dies.

Corripiebatur is febre acuta, putrida, unde ferebatur ad nostrum nosocomium.

Postquam per dies quatuordecim in nosocomio fuit, cœpit convalescere.

Finita tertia septimana, dum ex nosocomio voluit discedere, invaluit eum convulsio & vehemens epilepsiæ paroxysmus, qui per integras tres horas duravit.

Fi-

Finito paroxyfmo deliravit absque febre, & vires habuit penitus prostratas.

Propinavi ei tunc emulsum sequens:

℞. Camphoræ gr. xv.

Sem. Melon.

Amygd. Dulc. aa. unc. jβ.

F. C. Decoct. hord. Emuls.

Colaturæ Lib. ij. adde.

Syrup. Diacod.

—Menth. aa. unc. j.

M. S. fumat æger omni bihorio duo cochlearia.

Spatio viginti quatuor horarum augebantur vires, æger se ipsum in lecto erexit, nec manibus amplius tremuit, verum delirium non cessavit.

Tertio die vorax erat, & vi aliis ægris voluit cibos arripere, & oblata avidissime deglutivit.

B

De-

Delirio per vices accessit furor.

Quarto die incepti dare mane unam pilulam (grani unius) de extracto Stramonii, vesperi eandem dosin iteravi.

Nox pacata fuit.

Die quinto nullus advertebatur furor, attamen erat adhucdum mens penitus alienata, nec ullum aptum responsum dedit æger.

Interim obediens fuit in omnibus, nec ea, quæ ei offerebantur, adeo avidè deglutivit; nec facies amplius adeo torva erat.

Sexto die eadem Dosi continuavi, & symptomata erant quoque eadem.

Idem observabatur die septimo.

Nec quidquam mutatum fuit octavo die.

Nono die dedi ter pilulam unam grani unius.

Hoc

Hoc die erat æger valde pacatus, & per plures horas post meridiem dormivit.

Mens erat adhucdum turbata; attamen noctes *omnes optimo*, & *profundo somno* transigebantur.

Decimo die sæpius apte respondit, & famem conquestus est.

Undecimo die ambulabat per cubile, & aliis ægris loquebatur, dum vero aliquamdiu loqui continuavit, turbabatur iterum, & inepta protulit; paulo post autem ipse agnovit, quod erraverit, unde se correxit, & bona ratione ad priora rediit.

Duodecimo die fere nihil sinistri observatum est.

Decimo tertio die optime se habuit, dixitque, se nunquam caput adeo libe-

B 2

rum,

rum, & mentem ita serenam habuisse, seque fere toto vitæ tempore languisse, nunc omnia mutata esse, omnia vigere, & esse agilia.

Retinui eum in Nosocomio, ut viderem: an paroxysmus debito tempore rediret,

Interea quotidie dedi ei pilulas tres, & victum sanorum.

Alvum deposuit quotidie naturalem, urinam autem misit copiosam, pallidam.

Omnes functiones erant liberæ, sanæ, robur erat integrum, & muscoli omnes torosi.

Sub initium quartæ septimanæ eum subito præter omnem opinionem invasit paroxysmus epilepticus.

Is autem levis fuit, nec ultra horæ quadrantem duravit.

Nec

Nec æger inde vires amifit, nec mens ei emota est.

Lætabar propterea, fecique, ut æger easdem pilulas in eadem dofi continuaret.

Post paucos dies dum optime se haberet, rogavit, darem ei bonam harum pilularum portionem, ut iis domi suæ posset uti, promittens, se ilico rediturum ad me, si vel minimum malum adverteret.

Verum ab eo tempore eum non amplius vidi.

Cum bonum ex his pilulis effectum haberit, credo, quod nosocomium iterum accessisset, si eum denuo morbusprehendisset.

EXPERIMENTUM IV.

PUella, 9. annor., jam a quatuor septimanis quotidie aliquoties fortissima convulsione totius corporis vexabatur.

Medici peritissimi omnem operam impenderunt, ut miserrimam hanc puellam liberarent.

Morbus tamen nequaquam mitior factus est.

Suasi: ut daretur mane, & vesperi granum dimidium extracti Stramonii.

Augebantur inde convulsiones.

Altero die iterum mane dabatur dimidium granum, & totidem vesperi; verum magis increvit morbus.

Cessatum tunc est per aliquot dies ab usu hujus extracti; tandem denuo fuit

ex-

exhibitum, ast priora oriebantur sympto-
mata.

Hinc erat ilico in hac ægra ab hoc
remedio abstinendum, & ad alia iterum
recurrendum.

EXPERIMENTUM V.

JUvenis viginti aliquot annorum, jam
a pluribus annis sævissima epilep-
sia laboravit.

Causam mali ignorabat.

Paroxysmus eum quotidie quater,
quinquies, sexies aut septies subito in-
vasit, isque semper per mediam horam,
& ultra duravit.

Vires inde debilitabantur, mens fie-
bat hebes, facies tota tristis & me-
lancholica.

A nullo remedio hucusque leva-
men habuit.

B 4

De-

Dedi igitur ter quotidie granum dimidium extracti Stramonii.

Hac dosi per quatuor dies utebatur æger, verum nullam inde mutationem percepit.

Dedi dein ter quotidie granum integrum.

Unde paroxyfmi fiebant minus frequentes, mitiores, breviores.

Sensim mens reddebatur ferenior, facies hilarior, & loquela liberior, quæ antea difficilis erat & impedita.

Vigesimo die dedi quatuor grana.

Morbus dein erat adeo mitis, ut per diem tantum unus alterve levis paroxyfimus adverteretur.

Corporis vires auctæ sunt, & omnis melancholia sensim disparuit.

Trigesimo die dedi quinque grana.

Tri-

Trigesimo primo die bini tantum
leves paroxyfmi observabantur.

Trigesimo secundo & tertio die
æger penitus liber fuit.

Trigesimo quarto die *ter eum* morbus
invasit, & multo vehementius, quam
die trigesimo primo.

Trigesimo quinto sextoque die æger
bene se habuit, appetiit, fuit hilaris.

Trigesimo septimo die bis convelle-
batur fortiter.

Trigesimo octavo die tres leves pa-
roxysmi observati sunt, qui tantum
per unicum momentum durarunt, &
sub his mens non est turbata.

In procedentibus vero paroxyfimis sem-
per delebatur memoria, & omnis sensatio.

Trigesimo nono die liber fuit æger.
Dedi eodem die sex grana extracti
Stramonii.   B 5   Hac

Hac dosi continuavi adhuc per integrum mensem , & æger erat fere curatus , tunc autem remedium mihi defecit , & erat tempus hyemnale , quo parari non poterat.

Hinc experimentum , quod optime cessit , erat interrumpendum.

Suasi : ut alia interim sumeret remedia , verum quum ei has pilulas amplius dare non potui , renuit omnia.

CAPUT II.

DE HYOSCIAMO.

Habet hæc planta radicem crassam , rugosam , multifidam , foris fuscam , intus albam , constat foliis mol-

mollibus, amplis, lanuginosis, graveolentibus, caules sunt bicubitales, crassi, ramosi, densa lanugine obfiti, flores monopetali, in quinque segmenta obtusa divisi, coloris sublutei, intercurrentibus aliquot venis purpureis &c. crescit circa omnes pagos, & in viis publicis.

Attamen usus ejus internus a plurimis auctoribus prohibetur.

Sunt quædam in dispensatorio compositiones, quas extractum hujus herbæ ingreditur.

Verum adeo parva portio pro dosi semper venit, ut præstare omnino nil possit.

Solum igitur extractum, quid in corpore humano ageret, experiri statui.

Ex planta recenti (sine radice) succum

cum

cum expressum leni igne ad extracti consistentiam inspissavi.

Primum experimentum in cane mediocri institui, ingerendo ei bolum granorum *decem hujus extracti*.

Nullam profus mutationem in cane observavi, cucurrit alacriter, & oblata bono appetitu devoravit.

Tertio die dedi eidem cani grana viginti cum *ossa carnis*.

Neque inde aliquod symptomata ortum est.

Sexto die binas drachmas hujus extracti vi ingessi in ejusdem canis ventriculum.

Meticulosus erat per aliquot minuta, dein vero bibit copiosam aquam, & carnes oblatas devoravit.

Post

Post mediam horam languit, oculos tenuit apertos, & pupillam maxime dilatatam, eundo titubavit, impegit in obstacula, & fere nihil vidit.

Composuit se se dein ad somnum.

Anxius erat in somno, & scrobiculum cordis sæpius vi introrsum trahebatur.

Post binas horas cœpit vomere omnia ingesta, stando tremuit, eratque debilis.

Postquam ter vomuit, solvebatur quinquies alvus.

Prodierunt fœces liquidæ, subfuscæ, magna copia, & multum fœtentes.

Oculi manserunt immobiles, & pupilla valde dilatata, & visus videbatur fere deletus.

Canis dein iterum cœpit dormire, spasmi circa cordis scrobiculum minuebantur, & sensim cessarunt penitus.

Somnus durabat per quatuor horas, & canis jacuit admodum tranquillus, nec agitabantur membra, ut id paulo ante fieri solebat.

Post somnum oculi erant naturales, canis objecta optime videndo distinguebat, vires bonas habuit, fuit alacer, panem, & carnes magno cum appetitu deglutivit.

Retinui hunc canem per plures septimanas, sanus erat semper, vigil, & agilis.

Videbam ex hoc, parva dosi extractum hyosciami non posse nocere, magna autem copia datum excitare turbas, & anxietates.

Sumsi igitur per octiduum quotidie matutino tempore jejuno ventriculo granum unum.

Ha-

Habui me æque bene, ac alias, sanus fui, nec in visu quidquam mutatum adverti.

Hoc enim symptomata in cane mihi erat suspectum.

Istamen diebus, quibus hoc assumpsi, alvus erat liberior, & appetitus longe major.

Cum per octiduum hoc tentaverim sine ulla noxa, credidi, & illud ægris exhibendum esse.

Verumtamen iis tantum in casibus, ubi reliqua medicamenta, non prodesse.

Brevi se se obtulit casus sequens.

EXPERIMENTUM I.

FOemina 37. annor., jam ultra sesqui annum diris convulsionibus ferè quotidie vexabatur.

Hæ

Hæ autem convulsiones nequaquam totum corpus occuparunt, verum vagæ erant, & jam pectus, jam venter, jam pedes, jam brachia &c. inde afficiebantur.

Ingentes dolores passa est ægra, vires penitus prostratæ sunt, & appetitus deletus, nec unquam dormire potuit; subinde vomuit copiosam bilem, æruginosam.

Dum convulsiones ventris inferiora occuparunt, tunc ani sphincter adeo fortiter contrahebatur, ut nullo molimine canula pro clysmate introduci potuerit, & tunc quoque urina fiebat stranguiosa, & aderat perpetuus ac summe dolens alvi tenesmus.

Remedia, & a veteribus, & ab hodiernis commendata, multisque experien-

rientiis contra convulsiones probata, in hac ægra fuerunt sine ulla efficacia.

Solum opium, idque magna dosi, paroxysmos mitigavit, sopivit dolores, nervorumque motus convulsivos tandem compescuit; nec tamen impedivit, ne idem malum brevi iterum rediret, præterea fæces retardavit, alvumque adeo strictam reddidit, ut nec enemata quidquam potuerint educere.

Cognita igitur remedia, cum in hac ægra adhibebantur incassum, dedi Hyosciami extractum.

Sumpsit ægra granum unum tempore matutino, alterum hora ante prandium, & tertium vesperi.

Spatio quatuor dierum advertit appetitum redire, alvum esse liberiolem, neque paroxysmos amplius tanta violentia sævire.

C

Do-

Dosin igitur auxi, & exhibui ter de die duo grana extracti Hyosciami.

Libera dein fuit per septem dies ab omni convulsione, appetiit, alvusque prodiit sponte copiosa, pultacea, somnus erat tranquillus, reficiens.

Octavo die leves tantum insultus habuit in ventre, & pedibus; hi autem opio brevi supprimebantur.

Dedi dein novem hujus extracti grana per diem, alvus inde manebat aperta, & appetitus fatis bonus.

Continuavi hac dosi per binos menses, & cum nullum advertebatur convulsione signum, tandem ab ulteriori usu destiti.

EXPERIMENTUM II.

Virgo, 24. annor., a quinque septimanis in pede dextro tremorem

con-

convulsivum habuit, ideo nec quiete jacere, nec sedere, minus ambulare poterat.

Tentatis jam variis remediis, demum dedi mane, & vespere granum unum extracti Hyosciami.

Quinto die coepi ter dare quotidie granum unum.

Intra paucos dein dies minuebatur tremor, & spatio trium septimanarum malum hoc penitus evanuit.

Alvum hæc ægra sub usu pilularum quotidie copiosam deposuit, antea autem tantum omni biduo, aut triduo dura scybala magno cum molimine dimisit.

In urina quoque observabatur coloris mutatio, hæc enim semper limpida, aquosa, inodora fuit, & usu pilularum

reddebatur colore naturalis, aut quandoque ex rubro fusca, & tunc secessit ad fundum vasis nubecula crassa, glutinosa.

Quod autem attentionem meretur, est: quod hæc ægra semper media hora post assumtam pilulam, cœperit sentire frigus, & horrorem per totum corpus, oriebantur anxietates, prodiit mador subfrigidus, debilitabatur visus, aderatque sensus incipientis animi deliqui.

Hæc autem symptomata ultra bina triave minuta non durarunt, & tunc ægra iterum bene se habuit, nec amisit vires, & malum in pede minuebatur; ideo hujus remedii usum continuavi, non tamen auxi dosin.

Hæc ratione integre curabatur.

EX-

EXPERIMENTUM III.

Viro sexagenario majori, qui jam a sesqui anno in utroque pede tendinum subsultus involuntarios patiebatur, & cui nullum remedium adhuc levamen attulit, dedi quoque Hyosciami extractum, augendo sensim dosin, donec per diem assumpsisset grana duodecim.

Mentem inde advertit magis hilarem; verum morbus mansit in eodem statu, licet remedium diu fuerit continuatum.

Notandum autem est, malum hoc a contusione vertebrarum lumborum esse ortum.

Nec unquam mihi spes erat hunc ægrum his pilulis curandi, sed cum tot medicamenta exhibita nil effecerint, volui, & hoc exhibere; contentus, quod viderem, id nullam ei noxam adferre.

EXPERIMENTUM IV.

Virgo, 15. annor., chronica cordis palpitatione multum affligebatur, nec corpus citra anxietatem summam, aut metum suffocationis, aut animi deliquium movere licuit.

Remedia quæcunque exhibita, licet maxime in hoc morbo celebrata, malum potius auxerunt, nec attulerunt levamen.

Dedi igitur granum unum extracti Hyosciami mane, & unum vesperi.

Malum inde brevi mitigatum fuit, & ægra longe liberius potuit corporis motum exercere.

Dedi dein ter de die granum unum hujus medicamenti, & post dies octodecim malum integre filuit.

An-

Ante usum harum pilularum fiti indelebili omni tempore matutino ægra vexabatur, cessavit autem fitis, dum quievit cordis palpitatio.

Evanuit quoque nimium frequens urinæ fluxus, etenim hæc ægra antehac fere omni hora copiosam, & limpidissimam urinam misit.

Etiam increvit ciborum appetitus.

Volui aliquoties in hac ægra medicamento dosim augere, & dare pro qualibet vice grana duo.

Verum ægra hanc quantitatem non tulit, etenim quoties bina grana assumpsit, toties afficiebatur dolore colico, qui autem nec admodum sævus fuit, nec diu duravit.

EXPERIMENTUM V.

VIr, triginta aliquot annorum, ex animi pathemate incidit in melancholiam, hæc sensim increvit, atque tandem in veram maniam transit.

Delebatur appetitus, noctes erant infomnes, aderat fere continuum meticulosum delirium, vires minuebantur, & æger frequentes horrores, rigoresque in spina dorsi sensit, quos conquerebatur, dum lucidum intervallum habuit.

Vena ipsi secta est aliquoties, quum sanguine abundavit, data sunt purgantia, aliaque remedia, nil tamen in melius mutatum fuit.

Imo malum fiebat pertinacius.

Paregorica & opiata, magna quamvis dosi exhibita, nullum adferebant fo-

mnum,

num, noctes inde magis inquietæ reddebantur, mens fiebat anxia, oriebaturque febris.

Conclusi ideo tentare Hyosciami extractum.

Exhibui statim ter de die granum unum hujus extracti.

Nox prima jam magis tranquilla fuit, & altero die viguit appetitus.

Tertio die æger jam sex grana assumpsit.

Cessaverunt tunc horrores rigoresque, qui per spinam dorsi versus caput ascenderunt, & ægri metum auxerunt.

Delirium quoque jam tunc mitius fuit, & alvus, antea segnis, & durissima, prodiit libere, pultacea, copiosa binis ternisque vicibus quotidie.

Sexto die dedi novem grana.

Spatio decem dierum jam fere restitutus videbatur hic æger.

Me incio tunc pilularum usum interrupit, & mox morbus iterum pejor erat.

Sensit tunc ipse & fatebatur, quod levamen ingens ex hocce medicamento haberet, atque ideo statim id iterum cœpit assumere.

Ultra tres septimanas continuavit fumendo quotidie quindecim hujus extracti grana.

Bene tunc se habuit, potuit iterum suo officio fungi.

EXPERIMENTUM VI.

HOmo, 33. annorum, per plures septimanas sputum eiecit striis sanguineis mixtum, vexabaturque tussi multa titillatoria, & nocte erat anxius.

Mul-

Multum laboris in curando hoc morbo impendi, & videbatur subinde uno die malum minui, altero autem die prior iterum scena ludebatur.

Dedi tunc granum unum mane extracti *Hyosciami*, & unum vesperi.

Nox fuit longe tranquillior, & æger sibi opium datum esse, putavit.

Secundo die jam sputum striatum minuebatur, & nox iterum tranquilla fuit.

Tertio die dedi ter granum unum hujus extracti.

Disparuit tunc omnis sanguis in sputo, prodiit mox materies subflava, bene cocta, & pectus erat multo liberius.

Auxi dein dosim & sexto die exhibui novem grana, mane nimirum tria, tria versus meridiem, & reliqua vesperi.

Hac

Hac dosi per quatuor septimanas continuatum fuit.

Prodibant tunc sputa bene cocta, pectus fiebat liberum, appetitus magnus, alvus quotidie ter, quaterve solvebatur glutinosa, ægri vires bonæ erant.

Et quoniam dein omnis fere tussis aberat, ægerque bene se habuit, ab usu pilularum cessatum est.

EXPERIMENTUM VII.

Nobilis matrona, 47. annorum, incidit ex ira vehementi in hæmoptoen.

Venæ sectionibus & remediis variis tunc secundum indicationem adhibitis, sanguinis prodeuntis quidem copia minuebatur, sputum tamen manebat semper multo sanguine tinctum.

Ad-

Adstringentia, opiata, involventia, &c. retinuerunt sputum, cohibuerunt tussim, & pectoris anxietates excitarunt, & febrim, & delirium.

Nec malum levabant: etenim paulo post iterum major sanguinis copia tussi violentissima protrudebatur.

Tentavi Hyosciami extractum, & ter de die dedi granum unum.

Eodem die observabam, sputum minus sanguinis secum habere, & ægra pectus levari sentiebat.

Noctu tamen tussis irrita & defatigans opio debuit mitigari.

Altero die eadem pilularum dosi continuatum fuit. Sputum tum prodiit glutinosum, subflavum, & paucæ tantum striæ, aut puncta sanguinea in eo conspiciebantur.

Ter-

Tertio die dabantur ter bina extracti grana.

Appetitus inde excitabatur, alvus antea segnis & difficilis jam sine ullo molimine soluta est, secessitque per inferiora multum gluten.

Nil amplius sanguinis in sputo, quod copiosum, & bene coctum erat, reperiebatur, & augebantur ægrotantis vires.

Septimo die jam novem grana per diem dedi, sputum ejiciebatur libere, nec ægra amplius sensit eos spasmos, qui ante pilularum usum toties pectus faucesque ita constrixerunt, ut suffocatio esset timenda.

Undecimo & duodecimo die advertit ægra semper quadrante horæ post assumtas pilulas oriri levem dolorem

lorem colicum, & tum solvebatur alvus, prodiitque multum gluten, & materies fimillima ei, quæ sputis rejiciebatur.

Ægra inde se affici & debilitari conqueſta eſt, unde ſuaſi, ut ab uſu harum pilularum per aliquot dies ceſſaret.

Obſervavi autem tunc, appetitum diminui, & poſt paucos dies pectus erat anxium, nec debito tempore prodiit alvus.

Rogavit igitur, ei iterum pilulas exhiberem.

Sumit nunc per tres ſeptimanas quotidie tria grana, & appetit, bene dormit, excretiones rite procedunt, & reſtaurantur vires.

EXPERIMENTUM VIII.

Homo, 30. annor. ex ira & ſubito terrore adeo melancholicus

CUS

cus & meticulosus fiebat, ut sese absconderit in omni angulo, ut vel muscas volentes timuerit, fugerit.

Erat simul instar muti, nec enim bonis promissis, nec severis verberum minis ex eo verbum elici potuit.

Delebatur appetitus, aberat omnis somnus, vires minuebantur, homo demens, ad nil profus aptus, bruto minus rationis habere videbatur.

Venæ sectiones, & tentata plurima remedia malum potius auxerunt.

Nec juvabant animi diversiones, quas olim plurimum amabat, verberum minæ tantam induxerunt pusilla, nimitatem, ut convulsiones, aut aliud malum fuisset timendum.

Dato autem extracto Hyosciami statim secunda nocte cœpit tranquille dor-

dormire, oculi & facies longe sereniores erant.

Intra octiduum metus multum minuebatur, etenim nec amplius cubilis angulos quæsiuit, ut se absconderet, nec fugit hominum consortium, nondum tamen verbulum loquebatur.

Tertia septimana jam cœpit iterum suos labores, qui magnam adtentio- nem requirebant, apte peragere.

Circa finem mensis ad rogata respondit, solus tamen nemini adhuc loquebatur.

Secundo mense cœpit jocari, loqui, & jam nunc videtur integre restitutus.

In principio ter quotidie dabatur granum unum extracti hyosciami, quarto die dabantur sex grana, sic

D

omni

omni tertio vel quarto die augebatur
dosis, donec assumpfisset quotidie gra-
na viginti.

Sequentes casus doctissimus Domi-
nus *Colin* in nostro nosocomio obser-
vavit, scriptasque dedit morbi hi-
storias.

EXPERIMENTUM IX.

ANna Maria Kaltenekerin 30. an-
nor. acerbis verbis & minis die
secunda Septembris furti accusabatur.

Unde ita turbata fuit, ut in conti-
nuo delirio, circa res terrificas ver-
sante, jacuerit.

Nec ex hoc delirio rediit, licet in-
nocens fuerit declarata, & falsus ac-
cusator petierit delicti veniam.

Un-

Undecima Septembris ad nos delata, ne momentum quietis habebat clamans continuo: se videre dæmonem, negansque se furatam esse, ac inter sagas pertinere: dein toto corpore tremebat, & fugam moliebatur tanta vi, ut plures custodes ipsam in lecto retinere non potuerint: hinc loris illam lecto coercere coacti fuimus.

Interim pulsus & respiratio mutabantur secundum varia phantasmata, quæ menti apparebant: lingua erat humidissima, oculi erant torvi, iracundi, alvum inscia deponebat in lectum.

Fecimus omnia, quæ artis erant ad 18. Septembris usque, ut miseræ levamen afferremus, verum operam lufimus, & ægra immutata permanfit:

D 2

&

& datis una dosi binis granis opii puri vix brevem somnum illi procurare poteramus, a quo evigilans, pejus se jactabat.

Dedi tunc hyosciami extractum.

Per tres primos dies binas pilulas sumfit, unde ægra pacatior fieri videbatur, dein sumfit tres pilulas de die, nempe unam mane, aliam circa meridiem, & tertiam vespere.

His sensim rediit quies menti.

Sub finem Octobris perfecta sanitate fruens nosocomio valedixit.

Viderat illam illustrissimus Præses undecima Octobris, & alii celeberrimi viri.

EXPERIMENTUM X.

Theresia Liedmayerin, 18. ann. nata, decima sexta Julii ad nos

ve-

venit, plures jam Epilepsiæ paroxysmos passa.

Quoniam menses suos adhuc nunquam habuit, omnem operam impendi ad eos *ciendos*, qui *pro prima vice* initio Augusti sat bene fluxerunt, postquam in nosocomio jam octies paroxysmum epilepticum habuisset.

Sperabam tunc, fore, ut fluentibus catameniis ægra ab Epilepsia liberaretur; verum paucis diebus elapsis reversus est dirus morbus, ægram fere omni die impetens, nullis medicamentis leniendus.

Initio mensis Septembris catamenia iterum habuit per tres dies sat copiosa, quorum tempore pluries de die convellebatur.

Sub finem demum Septembris, ita vehementer ad omnem partem corpus in paroxysmo distorquebatur, ut adstantes continuo crederent, mox artus, mox spinam dorsi, ob convulsionum vehementiam frangi debere.

Hinc experiri licuit, quid pilulæ de extracto Hyosciami, quæ priori ægræ adeo salutares erant, in hoc gravissimo casu præstare possent.

Primis diebus tres pilulas assumpsit, verum malum inde parum levabatur, paroxysmi erant æque vehementes, nullum tamen a medicamento malum oriiri videbam.

Hinc ter de die binas pilulas dedi, (quælibet pilula habebat pondere granum unum) quibus effectum est ut 20. Octobris nihil de morbo apparuerit.

Con-

Continuavit ægra pilulis uti ad finem Novembris usque, tum optime valens recusavit diutius in nosocomio commorari.

Ab eo tempore pluries ipsam vidi, & 24. Martii adhuc apud me fuit in nosocomio sanissima, gratias adhuc agens pro recuperata sanitate.

Sub usu pilularum aliquoties ob alvum tardiozem purgans dare debui.

EXPERIMENTUM XI.

ELeonora Gallapin, 22. annorum, 18. Augusti ad nos venit catamenii jam in quartum mensem carens, & magno capitis dolore, & vertigine a binis hebdomadibus affecta.

Ægra aspectu sanissima videbatur, appetebat, alvus omni die sponte dimitte-

D 4

ba-

batur, fitis non erat præternaturalis, pulsus tamen plenus tangebatur, & omni mane celerior, atque ægra ob vertiginem extra lectum esse non poterat.

Venæ sectionem & alia medicamenta adhibui, quibus menses adhuc sub finem Augusti prodierunt, cum aliquo capitis levamine.

Sperabam ideo ægram brevi sanitati restituendam, verum tertia Septembris circa decimam matutinam incepit paulisper extremis frigere; Incaluit demum primo caput, dein calor descendit ad artuum extremitates usque, tunc incepit cantare, & dum accederet assistens meus, valde clamavit, & strophilo oculos textit, custodem autem, & alias fœminas minime timebat.

Hoc

Hoc duravit circiter per bihorium; dein dormivit per tres horas, valde calens, cum parva, & celeri respiratione, ac tempore somni multum sudavit.

Evigilans ignorabat omnia, quæ ante somnum fecerat.

Sequenti die dum mane aderam, monuit me ipsa, sibi nunc esse, ut præcedenti die, dum paroxysmus inceperat: hinc sollicite omnia examinavi: nulla parte corporis, ne quidem capite dolebat, respiratio erat bona, pulsus rythmo inæqualis, paulo contractior, oculi erant humidi, facies roseo colore tincta, lingua humida, abdomen vero tensum erat sine minimo dolore.

Post $\frac{1}{2}$ horam jam calebat toto corpore, ac jam viri aspectum metuebat, læta tamen videbatur, ridebat sæpe ac

brevi varias amatorias cantilenas cantavit; demum de diversis rebus fine connexione locuta, incepit dormire. Pulsus erat tunc liber, plenus, celer, aliquando inæqualis, respiratio difficilis, abdomen tunc minime tensum erat, post horam evigilans pulsum habebat naturalem, nec sciebat, quid ante somnum egisset.

● Dedi ipsi solventissimum graminis decoctum, quo per 6. dies usa est, quo tempore omni die quandoque semel, aliquando bis paroxysmum habuit.

● Caput his paroxysmis multum debilitabatur, & sæpius vertiginosum erat: hinc corticem peruvianum ipsi dedi, cujus unc. ijß intra quatrimum absumptæ in substantia, ne minimam mutationem effecere:

Cum

Cum viderem, corticem peruvianum nihil efficere, decoctum foliorum aurantiorum præscripsi, quo per octiduum etiam usa est, verum inde nihil mutata fuit.

Dedi dein solita antihysterica cum laudano copioso, & emplastrum aromaticum laudano & oleo menthæ mixtum abdomini applicui, unde paroxysmi minus frequentes facti sunt;

Verum dum ingruebant, diutius durarunt, & ægra finito paroxysmo multo debilior erat, quam post præcedentes, qui frequentiores accidebant.

Continuavi tamen hac methodo ad secundam Novembris usque, sperans, morbum demum cessurum medicamentis, verum vana spes fuit, malum enim vel omni die vel saltem alterno die redibat. Hinc

Hinc dedi ipsi pilulas de Hyosciami extracto, ut ter de die unam fumeret.

Eo die non habuit paroxysmum, & qui die sequenti accidit lenis erat, & libera fuit usque ad diem octavam Novembris, qua die lenissimus fuit & brevis paroxysmus.

Perrexit ægra eandem dosin fumere per quinque hebdomadas, nec amplius rediit morbi insultus; retinui eam tamen in nosocomio adhuc per longum tempus donec rogaret, ut liceret ipsi discedere, quod facile concessi cum sana, & robusta fuit.

Dedi illi adhuc dosin pilularum, ut subinde fumeret.

Tertia Martii nosocomium accessit optime valens, & ajebat, se ne minimum incommodum ab eo tempore percepisse, quo ex nosocomio discesserat.

EXPERIMENTUM XII.

Regina *Ebrhardtin*, 20. annorum, 27. Aprilis ad nosocomium delata est, dum accessi jam a media hora abdomen continuo valida convulsione agitabatur; videbatur quoque idem in diaphragmate contingere: subito enim pectus valide dilatabatur, costæ ascendebant, & citissime iterum collabebantur, accedebat per intervalla vehementissimus singultus, risus sardonius, ægra voce privabatur, ac ablatum potum difficile admodum deglutiebat, pulsus erat plenus, fortis, celer.

Venæ sectionem illico instituendam conclusi; sanguis prodiit consistentia & colore bonus, respiratio paulo est facta levior.

Pro

Pro medicamento dedi emulsum refrigerans cum syrupo diacod., enema emolliens ipsi injectum est, quod per horam retentum reddidit cum fæcibus coctis; regioni ventriculi scutum stomachicum ex *Empl. diabot. q. f & Laud. pur. & Camph. aa. gr. XV.* applicatum est.

Sub vespas sensim remiserunt omnia symptomata, & a media nocte ad quintam matutinam sat bene dormivit ægra.

Mane admodum debilis erat, & aiebat sibi videri totum pectus anterius, & epigastrium quasi a verberibus contusum esse. Pulsus erat utcunque inæqualis.

Narravit, se jam a quatrduo nulla cognita causa per vices difficile spirare, angi, nunquam autem talem insultum
pas-

passam esse, qualem die præcedenti videramus; loco emulsi decoctum emolliens tunc assumpsit, ac enema iterum injectum est: diem ac noctem sequentem sat bene transegit.

Trigesima autem Aprilis, dum mane accederem, inveni illam in æque malo statu ac die vigesima septima; febris tamen moderatior videbatur, & facilius deglutiebat: commendavi, ut ipsi sæpius jusculum calidum propinaretur: scutum stomachicum mansit applicatum ventriculo, & ægra decocto emolliente continuavit uti.

Præterea proscribatur mixtura cum uncia una corticis peruviani &c. ut eam, finito paroxysmo intra viginti quatuor horas absumeret.

Nox

Nox fuit inquieta, & prima Maji mane de magna anxietate conquerebatur, ac dicebat sibi præcordia dilacerari.

Jussi enema injici, ac præter mixturam cum cortice peruv. sumpsit decoctum *radicis salab.*

Sequenti nocte paululum dormivit, & circa quartam matutinam paroxysmo iterum correpta est, sed validiori, quam fuerat præcedens.

Circa meridiem cessavit malum; verum ægra valde debilis erat, & novam dosim corticis in extracto incepit sumere.

Noctu iterum fortiolem morbi insultum passa & hinc cum a cortice exacerbari omnia viderem, dedi tertia Maji binas pilulas de extracto Hyosciami ter de die sumendas, & jussi, ut ipsi sæpius jusculum calidum exhiberetur.

Nox

Nox fuit pacatior, & sequenti die paroxysmo leniori correpta fuit: eandem pilularum dosin perrexit fumere.

Alvum sponte habuit, & noctu optime dormivit.

Quævis pilula habuit pondere granum unum.

Quinta Maji sub vespertas insultum mali binarum horarum spatio passa est; verum poterat loqui, & facile juscula deglutiebat, motus quoque convulsivus minor erat.

Redivit irregularis, & levis tantum paroxysmus modo omni die, modo omni alterno die usque ad decimum quintum Maji; ab eo autem tempore nil amplius mali observatum est.

Perrexit adhuc pilulas fumere usque ad finem mensis Maji.

E

Quar-

Quarto Junii vidit illam Illustrissimus
Præses optima fanitate gaudentem.

Toto morbi tempore urina semper bene colorata cum enaioremate fundum petente conspiciebatur.

EXPERIMENTUM XIII.

Juliana Gruberin, 27. annorum, venit
14. Junii ad nosocomium.

Dicebat, se jam a quatuor hebdomadis contractione ventriculi, anxia respiratione laborare, ac se a 15. diebus difficillime deglutire.

Dum prima vice illam vidi, foemina tota emaciata erat, ac ita defatigabatur, dum aliqua cochlearia jusculi cum pane assumeret, ut vix binas uncias magna labore potuerit deglutire.

In-

Inspectæ fauces nihil morboſi pro ſe ferebant, pulſus præter inæqualitatem nihil præternaturalis habebat, abdomen & hypocondria erant mollia, alvus omni die vel omni biduo prodibat naturalis, urina erat aquoſa; fitis nulla aderat, inquieta diu noctuque jacebat ægra, parum dormiens.

Antequam ad noſocomium deferretur varia a diverſis hominibus medicamenta aſſumpſerat ſine levamine.

Hinc ſtatim de extracto Hyoſciami cogitavi, probavi tamen antea per tres dies, quid efficerent uſitata remedia nervina, antihyſterica, ac ſimul totum cololum cataplaſmate emolliente involvebam.

Verum inde nec minimum levata eſt ægra.

E 2

Die

Die decimo octavo Junii datæ sunt ipsi
duæ pilulæ de extracto Hyosciami ter
de die.

Die 19. Junii jam levamen percipie-
bat, & die vigesimo secundo degluti-
tio libera erat.

Subinde tamen recurrebat levis de-
glutiendi difficultas, ac ventriculus spas-
mo constringebatur.

A die vigesima tertia Junii purgaba-
tur quotidie ter quaterve usque ad se-
cundam Julii, & optima tunc fruebatur
sanitate.

Per plures adhuc dies in nosocomio
retenta nil conquerebatur, hinc perfecte
sana dimittebatur.

Sunt adhuc multi variis nervorum
morbis laborantes, quibus has pilulas
cum effectu exhibeo; verum cum abso-
lu-

luta nondum fit curatio alia occasione eorum historias referam.

C A P U T III.

DE ACONITO.

Aconitum alias dicitur *napellus* flore cæruleo, cucullato &c. est aconitum *linæi* foliorum laciniis linearibus, superne latioribus, linea exaratis, spec. plant. pag. 532.

Planta hæc inter summa venena hucusque recensebatur.

Attamen celeb. *linæus* vidit in parte fœciæ septentrionali folia hujus herbæ, pauca pinguedine cocta, impune comedi a muliere, marito, duobus liberis & alia vetula. *Flora lapon.* pag. 179.

In hortis plerumque culta fuit, ut ornamento esset. E 3 De

De experiendis hujus plantæ viribus jam per plures annos cogitavi; deerat autem occasio, & necessarii labores me in aliis nimium detinuerunt.

His autem nunc aliquantulum in ordinem redactis, momenta quædam reperiui, in quibus me huic operi dare poteram.

Experimenta, ut rite fierent, & sine præjudicio, delevi omnem in me ideam, quam habui ex auctoribus materiæ medicæ, id tantum retinui: plantam esse suspectam.

Sola igitur natura monstrante viam, & ratione simplici duce sequentia tentavi:

Herbæ folia & caulem redegī in pulverem.

Pul.

Pulveris hujus paucam quantitatem linguæ imposui, ardor inde excitabatur linguæ diu inhærens, & momentanei, vagi, lancinantesque dolores linguam sæpius pervadebant, nil autem inde mali secutum est, pulvis supra lingua per bina minuta relictus nec attulit inflammationem, nec induxit rubedinem.

Quamdiu in lingua ardor mansit, tamdiu copiosa affluebat saliva, cæteroquin nil prorsus incommodi advertebatur.

Insperfi dein hunc pulverem ulceri cancroso, fungoso, visurus: an vim causticam consumentem haberet.

Primo die levis oriebatur suppuratio, & æger nullum dolorem, nec ardorem conquestus est.

Secundo, tertio, quarto, & quinto die idem observatum fuit, neque fungosum inde consumebatur. Li-

Licuit igitur hinc concludere vim
causam & deleteriam hujus plantæ non
adeo violentam esse.

Atque ideo succum expressi, lento-
que igne (methodo consueta) extractum
paravi.

Hoc linguæ impositum levissimam
tantum titillationem excitabat.

Quum autem putarem, linguam fors
jam hisce ob multiplicem experientiam
assuetam esse, nec debito modo affici,
tunc granum unum hujus extracti, po-
sui intra palpebram inferiorem oculi
dextri.

Nec inde afficiebar aliter ac a quocun-
que corpore heterogeneo.

Postquam illud per bina minuta reli-
quisssem, copiosæ quidem lacrymæ pro-
fluxerunt, nullus autem peculiaris ardor
advertebatur. Aqua

Aqua pura illud dein elui, & nec unquam quid molesti observavi.

Factis his experimentis, tentavi, quid hoc extractum faceret corpori ingestum, deglutitum.

In hunc finem conficiebatur sequens pulvis.

R. Extract. Aconit. gr. ij.

Sacch. alb. dr. ij.

Misce & contere diu in mortario marmoreo, ut fiat pulvis subtilissimus.

Sumfi ex pulvere mane jejuno ventriculo grana sex; sedulo intentus, quidnam in corpore fieret.

Verum nullam mutationem, nil insoliti observavi.

Secundo die sumpfi grana octo, & nec inde afficiebar.

Idem expertus sum tertio die, dum grana decem deglutivi.

Ex

Ex his audacior factus, quarto mane
sumpsi grana viginti hujus pulveris.

Nulla inde actio corporis turbabatur,
id tantum adverti extrema totumque
meum corpus præter consuetudinem to-
to die multum transpirare, madere.

Quinto die eandem iterum dosin sum-
si, & idem observavi, quod die quarto.

Sexto die idem.

Idem & septimo.

Octavo die abstinui a pulvere, & tunc
madorille, prioribus diebus observatus,
non aderat.

Nono die sumsi iterum grana viginti
hujus pulveris, & eodem die fui in con-
tinuo madore.

Idem mihi contigit die undecimo,
duodecimo, & decimo tertio.

Die

Die decimo quarto nil assumfi, & contigit profus idem, quod observavi die octavo, & nono.

Licuit igitur ex his concludere.

1mo pulverem hunc promovere transpirationem, sudorem.

2do cum nil in me turbarit: eum tuto posse exhiberi ægris incipiendo ab exigua dosi.

3^{tio}. Convenire in iis morbis, ubi materies peccans per vias sudoriferas potest expelli.

Eodem tempore dum hæc meditabar, inter meos ægros habui sequentem casum.

EXPERIMENTUM I.

Homo, triginta aliquot annorum, mense Octobri 1761. febre tertiana laboravit.

Cu-

Curatus inde sat bene se habuit.

Mense autem Novembri eum ingens dolor corripuit, qui toti lateri dextro tanta vi infedit, ut æger nec manum, nec pedem movere potuerit; appetitus debebatur, & noctes factæ sunt insomnes.

In quartum mensem remedia omnis generis leniora ac fortissima tam externa, quam interna applicata sunt; ast effectus inde bonus nequaquam sequebatur, morbi status reddebatur pejor, & æger debebat lecto continuo inhærere.

Dolores per vices erant adeo vehementes, ut ægro copiosissimas lacrymas extorserint, fecerintque eum ejulare, instar illorum, qui crudeli tortura exercentur.

Præterea conquerebatur maximum dolorem in ipsis ossibus, ac partibus tendinosis.

Cum

Cum igitur exhibita remedia nequam juvabant, pulverem superius descriptum ex saccharo albo & aconiti extracto exhibui.

Dosis erat granorum decem mane & totidem vesperi, superbibendo vel jusculum vel infusum qualecunque.

Prima nocte sudavit æger copiose, quod ei antea non contigit.

Altero die exhibui eandem dosin, & dolores fiebant multo mitiores, noctu æger iterum sudavit.

Sudor multum fœtuit, nec æger hoc sudore debilitatus est.

Tertio die jam ter dedi decem hujus pulveris grana.

Noctu iterum observabatur sudor.

Eadem dosi continuabatur tunc usque ad diem duodecimum.

Omni

Omni noctu corpus sudore maduit, uti etiam de die, dum æger in lecto fuit.

Et sexto die, æger jam ab omni dolore liber fuit, & potuit extra lectum ambulare; appetiit, tranquille dormivit, alvum habuit quotidie naturalem, urina solito copiosius fluxit, & multa gessit flocculamenta, & fila mucofa.

Decimo tertio die, cum æger admodum bene se haberet, abstinuit per triduum ab hoc pulvere; advertit autem quod tunc membra languerent, dolorque iterum se aliquantulum infinuaret.

Suasi itaque, ut sine interruptione adhuc per tres septimanas, quotidie triginta hujus pulveris grana assumeret. Exa-

Exacte sequebatur tunc meum consilium, & malum ita fuit emendatum, ut actiones omnes fuerint restauratæ, disparueritque macies, quæ aderat per uniuersum corpus.

Ultimis binis septimanis, quibus hunc pulverem æger sumsit, nullus observabatur sudor.

Nec rediit dolor, dum cessavit uti hoc pulvere; jam nunc quatuor menses sunt.

EXPERIMENTUM II.

HOmo, 27. annor. vehementissimo dolore ischiatico a sex septimanis vexabatur, dolor tandem vehementissimus brachium dextrum invasit tanta violentia, ut æger diu noctuque ejularit.

Ex.

Externa internaque remedia, licet subinde levamen adtulerint, malum tamen idem mansit; quum dolores post exiguum & momentaneum interval- lum mox iterum majores facti sunt, & longe deterius ægrum excrucia- runt.

Huic exhibui mane & vesperi gra- na viginti pulveris superius notati.

Prima statim nocte miraculi instar dormivit, nec ullum dolorem sensit.

Nec altero die rediit dolor, verum corpus totum, præsertim circa puden- da pruritu ingratiſſimo afficiebatur, & eruperunt ubique pustulæ rubicun- dæ, acri humore plenæ.

Æger inde bene habuit, appetiit, vires augebantur, continuo lenis ma- dor observabatur per totum corpus,
non

non autem aderat noctu adeo copiosus sudor, ut in ægro præcedenti.

Postquam per octiduum eadem dosi datus fuit pulvis, æger assumfit purgans ex unciis quinque aquæ laxativæ dispens. Vien. & drachma una sal. polychr.

Alvus inde mota est septies, & disparuerunt pustulæ, minutusque est pruritus, & increverunt vires.

Ufus dein est adhuc per quatuor septimanas eodem pulvere, nil insoliti inde advertit.

Sub finem sumfit adhuc purgans paulo superius descriptum, & erat tunc optime sanatus.

Quinque nunc sunt menses, nec ullam passus est recidivam, licet summa sit aëris inclementia.

F

An

An hic pulvis solvit acrimoniam in minimis vasciculis circa tendines & ossa hærentem, ea obstruentem, producentemque dolores articulorum atrocissimos? an eandem solutam ad corporis peripheriam propellit? bini hi casus videntur id docere.

EXPERIMENTUM III.

JUvenis, novendecim annor. in tertium annum febre quartana laboravit.

Febris hæc adeo erat pertinax, ut nulli medicamento obedierit.

Cortex peruvianus magna dosi & diu datus mitigavit quidem paroxysmorum vehementiam, eos vero penitus compescere non potuit.

Et

Et quamprimum æger a corticis usu cessavit, denuo increverunt febris exacerbationes.

Corpus fiebat macilentum & cachecticum, durante febre membra omnia, & omnes articulos, & spinam dorsi dolor vehemens, dilacerans, & circa extrema urens occupavit.

Dedi huic ægro pulveris de extracto aconiti mane granâ decem, & totidem vesperi.

Primo die ter inde purgabatur, & die secundo quater.

Febris paroxysmus tertio die fuit longe mitior, vix ulli advertabantur dolores, sub fine tamen æger copiosissimo sudore maduit.

Vires inde diminutæ non sunt.

F 2

Ter-

Tertio, quarto, & quinto die alvus adhuc aliquoties movebatur citra virium prostrationem, imo æger se inde levare ajebat.

Sexto die levissima tantum horripilatio, vagus & brevis calor observantur, & his mox supervenit copiosissimus sudor.

Septimo die alvi fluxus desinit, & prodierunt fæces compactæ.

Idem contigit nono die, rediit & tunc appetitus, noctes fiebant tranquillæ, & somnus vires restauravit.

Nono die levis tantum sudor, volansque per membra calor ægrum pervadebant; cæteroquin bene se habuit.

Post nonum diem nulla prorsus manifesta evacuatio, aut per urinam, aut alvum aut sudorem contigit.

Da-

Dabatur adhuc pulvis in eadem do-
si per tres septimanas, & hoc tempo-
re æger perfecte sanabatur.

Jam bini menses elapsi sunt, & non
rediit febris.

Fecit igitur *Aconitum*, quod nec cor-
tex peruvianus, nec aliud remedium
potuit efficere.

EXPERIMENTUM IV.

Virgo, viginti aliquot annorum,
jam in quintum annum habet tu-
morem tactu vere osseum, qui vix non
totam finistram faciem occupat.

Immobilis est, & jurares, eum ex
ipsis ossibus excrevisse.

Sub maxilla inferiore multæ glan-
dulæ quoque tumbant, & erant scirr-
hosæ.

Motus maxillæ erat exiguus, valde difficilis, dolens.

Remedia summe solventia, mercurialia, interne externeque applicata non tantum malum non mitigarunt, verum excitarunt simul tantos dolores, ut ægra dormire non potuerit.

Cicuta, per plures menses & magnadosi exhibita, malum nec auxit nec diminuit.

Nunc hæc ægra in tertium mensem utitur pulvere ex aconiti extracto, & saccharo, & tumor non solum mollior est, & hinc inde mobilis, verum jam longe plus quam dimidia pars ejus magnitudinis disparuit, maxilla est multo mobilior.

Noctu subinde hæc ægra copiose sudat, & tunc se levari sentit; cæteroquin nulla sensibilis evacuatio observatur.

Appetitus bonus est, vires integræ,
& somnus tranquillus.

Jam datur quotidie drachma una &
dimidia hujus pulveris; prorsus nil ma-
li observatur, & tumoris moles semper
minuitur.

Alvus segnis est, & ideo omni tertia
septimana exhibetur purgans ex granis
viginti salis polychrestii, & granis qua-
draginta pulveris radice Jalapæ.

EXPERIMENTUM V.

FOemina, quadraginta aliquot anno-
rum obtumorem durissimum, ma-
gnitudinis ovi anserini, hærentem infra
parotidem dextram, per plures menses
utebatur cicuta; cum autem inde leva-
men non senserit, abstinuit.

Hac hyeme corripiebatur vehemētissimis doloribus rheumaticis, qui adeo erant pertinaces, ut ægra nec dormire nec subinde præ dolore cibos deglutire potuerit; nec iuverunt medicamenta adhibita.

Petiit igitur denuo meum consilium.

Et exhibui statim pulverem de extracto aconiti; dosis erat granorum decem mane & totidem vesperi.

Primo die octies inde purgabatur, & dolores mox minuebantur, quarto & quinto die jam omnia membra citra dolorem potuit movere; & ægra bene se habuit.

Monui dein, vellet hunc pulverem adhuc assumere per plures septimanas, ne dolores in membris redirent.

Se-

Sequebatur consilium, & tertia septimana advertit, tumorem præter spem esse minorem, mobiliorem, molliorem.

Sumit nunc quotidie hujus pulveris grana triginta, nulla oritur manifesta evacuatio, omnes dolores absunt, corpus reficitur, sensimque minuitur tumor.

EXPERIMENTUM VI.

Idem experior in virgine, viginti aliquot annorum, quæ ob colli tumores scirrhosos per tres menses sine multo effectu assumpsit cicutam; minuuntur usu hujus pulveris tumores, fiuntque mobiles.

Nunc secundus mensis ad finem vergit, & pauca tantum reliquæ supersunt.

F 5

Per

Per quinque septimanas jam quotidie datur drachma integra hujus pulveris, ægra bene appetit, quiete dormit, est robusta.

Hinc patet, hunc pulverem nullam adferre noxam, & prodesse plurimum.

EXPERIMENTUM VII.

Virgini, viginti duorum annorum, exhibui hunc pulverem ob tumorem ingentem in regione iliaca dextra.

Volui antehac tentare cicutam, verum hujus ægræ ideo syncriasia eam non tulit; angebatur inde & vomuit.

Sumpsit ex hoc pulvere mane & vespri grana decem.

Alvus inde quotidie bis, terve movebatur.

Hæc

Hæc ægra jam per medium annum
nauseam habuit a carne, & quamprimum
carnis tantum odorem percepit, vomit-
turiebat.

Sumpto per triduum hoc pulvere,
cœpit appetere carnes, easque comme-
stas, optime digessit.

Tertia septimana ex usu hujus pulve-
ris tumoris moles erat multo minor, &
copiosa, glutinosa, & flavescens materies
ex uteri vagina profluxit.

Finito secundo mense tumor fere to-
tus jam disparuit. Appetitus viget, au-
gentur vires, verum copiosa materies,
flava, crassa continuo stillat ex utero.

EXPERIMENTUM VIII.

Virgo, triginta aliquot annorum, a
pluribus annis in utraque mamma
per-

percepit tubercula diversæ magnitudinis, mobilia, & hæc subinde vehementissimo dolore afficiebantur; qui tamen dolor absque ullo remedio iterum sponte disparuit.

Neglexit hoc malum ægra aliunde miserius afflueta.

Tandem tuberculorum moles aucta fuit, eaque in unum corpus durum pugno virili majus concreverunt in utraque mamma, tantusque ac continuus accessit dolor, ut ægra debuerit lecto decumbere.

In utraque mamma hinc inde rupta est cutis, quæ erat tota livida, prodiitque tunc materies acris, urens, vicina rodens.

Data cicuta non tantum malo posuit limites, sed & sanavit ulcera, molemque
ma-

magnam dissolvit in minora tubercula,
& horum plus quam dimidiam partem
fecit disparere, sopivitque dolores.

Hæc adeo celeris, & felix morbi mu-
tatio contingebat spatio quatuor septi-
manarum.

Dein vero effectus non amplius adeo
manifestus & velox fuit.

Imo hujus medicamenti usus per octo
menses continuatus malum fere in eo-
dem statu reliquit.

Ægra tamen ab illo abstinere non vo-
luit, contenta eo felici effectu, qui pri-
mis septimanis contigit, quique malum
reddidit adeo mite, ut ægra iterum suos
labores peragere potuerit.

Tempore nunc versus ver vergente
corripiebatur tussi violentissima, ita qui-
dem, ut necesse fuerit, ei aliquoties ve-

nam

nam fecare, utque debuerit per plures septimanas lecto inhærere.

Debitis tamen remediis tuffis iterum sopita fuit; verum tubercula in utraque mamma cœperunt vehementer dolere, & orta sunt ulcuscula acrem humorem plorantia.

Quum durante tuffi multa assumpfit medicamenta, & in iis deglutiendis jam percepit nauseam, nolui ei amplius exhibere cicutam; dedi itaque pulverem ex saccharo & extracto aconiti, qui gratus est, & parva dosi sufficit.

Bini nunc menses finiti sunt, quibus hunc pulverem assumit, & omnia ulcera jam obducta sunt firma cicatrice, dolores cessarunt penitus, scirrhusi ac dolentes tumores, qui & post longum cicutæ usum in eodem semper statu perman-

manferunt, jam ultra dimidium decreverunt mole.

Adfunt vires, adest appetitus, vigentque omnes actiones, alvus solvitur quotidie, nulla autem manifesta & constans evacuatio sub usu hujus pulveris in hac ægra observatur.

EXPERIMENTUM IX.

FOemina, 43. annorum, atrocissimo dolore in brachio, pedeque dextro ita affligebatur, ut diu noctuque ejularit.

Nec ullo remedio opiato potuit somnus conciliari.

Adhibui per binas septimanas diversa medicamenta, ægra tamen vix ullum levamen percepit, vires conciderunt penitus, & corporis habitus multum extenuabatur.

Ten-

Tentavi tunc pulverem de extracto aconiti, dando mane grana viginti, & totidem vesperi.

Alvus aliquoties inde movebatur.

Doloresfacti sunt mitiores, & secunda nocte ægra jam tranquille dormivit per tres horas.

Continuabatur eodem pulvere, exhibendo ter de die grana viginti.

Sexto die eruperunt per totum corpus pustulæ latæ, rubræ, prurientes, & tunc fere omnis dolor cessavit.

Idem pulvis adhuc dein per triduum affumebatur, tandem dabatur ægræ purgans ex unc. vi. aquæ laxativæ disp. Vien. & ex drach. j. salis polychrestii.

Hoc purgans duodecies operatum est cum Euphoria, & ab hoc tempore ægra dolorem non sentit, & potest brachium

pe-

pedemque libere movere, quod ante pulveris usum erat impossibile.

EXPERIMENTUM X.

ERat in nostro nosocomio homo, triginta aliquot annorum, qui atrocissima arthritide jam ultra novem menses decubuit.

Remedia interna externaque magnae dosi & diu exhibita nil profus juverunt.

Omnes articuli totius corporis dolentissimo tumore erant inflati, æger nec manum nec pedem potuit movere, noctes erant insomnes, inquietæ.

Quamvis diversissima & alias maxime utilia remedia huic ægro fuerint adhibita, morbus tamen uequaquam mutabatur, imo quædam symptomata videbantur exacerbari.

G

Nec

Nec cicuta, ultra sesqui mensis spatium magna dosi diligentissime assumpta, levamen ullum attulit.

Miserrimo hoc in statu cum nullum ferme medicamentum, quod sanitatem promitteret, superesset, rogavi Dominum Doctorem *Collin*, Eruditissimum meum collegam, vellet pulverem de aconiti extracto huic ægro præbere.

Post paucos dies obstupuimus mirum effectum, non tantum dolores omnes mitigabantur, sed & jam quædam in membris mobilitas videbatur.

Post binas septimanas tumor articularum jam erat multum diminutus, aderat in manibus eorumque digitis major & indolens flexilitas ac movendi potentia.

Finita tertia septimana æger fulcris suffultus jam potuit pedibus uti.

Quiete absque omni dolore dormivit, appetiit, vires augebantur, nec ullum ex pulvere molestiam, licet sæpius rogatus, conquerebatur.

Sub initium *secundi mensis sine fulcris* ambulavit, manu sinistra pugnum sat firmum formavit, id autem dextra manu præstare non potuit, quoniam adhuc aderat tumor circa carpum.

Finito secundo mense omnia membra sat libere movit, liber erat ab omni dolore, omnes fere articuli molem ac flexilitatem naturalem habebant.

Sensibilitas tamen in iis partibus, quæ antea dolente tumore erant tensæ, major percipiebatur, ac id in statu sano fieri solet.

Finito tertio mense hicce homo sanus discessit e nosocomio.

G 2

Quan-

Quanto oblectamento hoc experimentum Doctissimo Domino *Collin* mihi que fuerit, bonus quivis facile intelliget.

Etenim novem mensium labor assiduus & omne adhibitum medicamentum frustra fuit in hoc ægro, solus pulvis de aconiti extracto miserum, quem jam pro perditio habuimus, feliciter servavit, sanavit.

Primis duabus septimanis æger ex hoc pulvere mane sumpsit grana quindecim, & totidem vesperi.

Tertia septimana ter quotidie dabatur grana quindecim; in principio secundi mensis eadem dosis quater fuit exhibita, nec opus fuit eam augere, quum optatus inde effectus obtinebatur.

Sub usu hujus pulveris ter datum est purgans, quod semper cum euphoria aliquoties movit alvum.

EX-

EXPERIMENTUM XI.

Foemina, 40. annorum, vehementi membrorum, articularumque omnium dolore laborabat.

Dolor hic in principio vagus erat, dein figebatur in uno alterove articulo, tandem iterum permeavit omnia membra, dein per aliquot dies fere penitus evanuit.

Formabantur sensim in manuum & digitorum articulis nodi, ac tophi durissimi.

Hac ratione jam per integrum annum bona ac firma sanitate destituebatur.

Tres nunc menses sunt, quod dolores fixam in pedibus manibusque sedem occuparint, tanta quidem vehementia, ut nec pedibus insistere, nec manus citra

G 3

fum-

summum dolorem movere potuerit; contrahere digitos erat impossibile.

Etenim præterquam, quod dolores acutissimi id impediverint, aderant ad phalangum articulationes topi (quasi veræ exostoses) qui mole nucem juglandem majorem superabant, nec præ dolore, ferebant ad tactum, & ideo noctes erant quoque insomnes.

Misera hoc in statu ferebatur ad nostrum nosocomium.

Quum per integrum hoc tempus variis usa esset remediis sine ullo effectu, consultum credidit solertissimus Dominus *Collin*, ut ilico daretur pulvis de aciniti extracto.

Spatio trium quatuorve dierum summa cum lætitia vidimus, cessare penitus dolorem in aliquibus partibus, & in reli-

liquis diminui adeo, ut jam noctes essent tranquillæ, rediretque appetitus, antea omnino deletus.

Secunda septimana jam liberius movit pedes, & manus.

Sub finem primi mensis in manibus fere omnes dolores disparuerunt, tophi erant minores, ferebant ad tactum rudiolem, & jam poterant digiti manuum flecti.

Pulvis nec per alvum, nec per urinam, nec per vias sudoriferas nobis manifestam evacuationem ostendit, ægra antea morosa, & debilis, jam jucundior fiebat, sedit in lecto, & loquebatur aliis.

Finito secundo mense ne minimus aderat dolor in manibus, quidam tophi jam penitus evanuerunt, quidam autem erant adeo parvi, & molles, ut nec ter-

tia voluminis pars amplius superstes fuerit.

Ægrajam firmos pugnos poterat formare; vires augebantur quotidie.

Tertio nunc mense continuat pulveris usum, & tophi fere quotidie minuuntur, & dolores cessarunt in omnibus membris, atque articulis.

Finito tertio mense solo hujus pulveris usu curata valedixit nosocomio.

EXPERIMENTUM XII.

ANcilla, viginti aliquot annorum, malo venereo pessime afficiebatur.

Orti sunt plures in capite tophi, qui magnitudine ovum gallinaceum superabant.

Glan-

Glandulæ submaxillares, parotidesque in ingentem molem, tactu vere offeas, intumuerunt, concreveruntque.

Partes has tumidas ac induratas, & omnes totius corporis articulos & membra tantus tenuit dolor, ut misera nil comedere, nec quiete jacere, minus adhuc dormire potuerit, deglutitio erat difficillima, & masticatio impossibilis.

Summum denique aderat vitæ periculum, dum hæc ægra in nosocomium ferebatur.

Casu rite examinato, & collatis omnibus symptomatibus non audebamus Dominus *Collin* & ego tentare remedia mercurialia, requirebatur celeris in melius mutatio, ne præ nimio dolore, aut ex somni, nutrimenti, ac virium defectu ægra extingueretur.

G 5

Quum

Quum egregios ex pulvere de aconiti extracto effectus vidimus, & frequentiori experientia eramus convicti, eum sine noxa posse ægris exhiberi, transibatur ilico ad ejus usum.

Secundo & tertio die jam dolores mitiores erant, dein sequebatur somnus, & appetitus, & deglutitio fiebat longe liberior.

Alvus ope hujus pulveris solvebatur aliquoties quotidie, & aucta est corporis totius transpiratio.

Intra mensis spatium non tantum topi omnes diminuti sunt, sed & liquecebat multum moles durissimarum glandularum submaxillarium ac parotidum; de quo dubitabamus in principio; etenim hi tumores non tantum tactu, verum & fonitu, dum leviori instrumento
per-

percutiebantur, ossæam compagem referebant.

Aberat omnis dolor, augebantur quotidie vires, ægra quiete dormivit, appetiit, & masticationem ciborum jam absque omni impedimento exercuit.

Secundo mense tophus, qui in medio ossis frontis hærebat, rumpebatur, exiitque multa materies ichorosa, sanguine mixta.

De reliquis tophis fere nil amplius erat videndum, nec percipiendum tactu.

Sub initium tertii mensis jam omnis glandularum durities erat soluta, aderant vires, functionesque omnes videbantur ad statum naturalem redigi.

Paucæ reliquiæ, quæ nunc adhuc circa genas observantur, quotidie minuuntur, ita quidem, ut hæc ægra a suis miseriis brevi integre restituetur.

Ulcus, rupto in osse frontis toptho ortum, quod in principio foedum erat, & habuit labia retorrída, mali moris, applicatis linteis carptis, infuso cicutæ madidis, optima carne replebatur, & bona firmaque cicatrix ubique formatur.

EXPERIMENTUM XIII.

VIr (40. aliquot annorum,) vera anchylofi circa articulum cubiti finiftri laborans, venit ad nostrum nosocomium.

Totus articulus, jam a multis mensibus in ingentem tumorem, admodum dolentem, erat elevatus.

Varia externa internaque remedia longo tempore applicata, nil mutarunt; imo quædam ex iis magnos produxerunt dolores.

Ten-

Tentabatur pulvis de aconiti extracto, & intra sesqui mensis spatium disparuit tumor, evanuit omnis dolor, rediitque articulo debita mobilitas.

EXPERIMENTUM XIV.

FOemina, 34. annorum, a quatuor mensibus ingentes patiebatur dolores in crure & pede dextro.

Nullus aderat tumor, & cutis color fuit naturalis.

Remedia varii generis interna & externa nil juvabant, & ægra debuit lecto inhærere, nec ob dolores dormire poterat.

Datus autem pulvis de Aconiti extracto mox sopivit dolores, attulit somnum, & intra tres septimanas ægram perfecte sanavit.

Ex

Ex enarratis experimentis evidenter deducitur, Aconiti extractum esse innocuum, & valde efficax medicamentum.

Parva dosi præstat id quandoque, quod alia fortissima remedia magna dosi & longo tempore exhibita efficere nequeunt.

Acre, quod circa articulos, tendines, & ossa hæret, irritat nervos, excitatque summos dolores, solvitur inde & agitur in motum, & per urinam, vel alvi fluxum, vel per sudorem, vel per insensibilem transpirationem ex corpore ejicitur.

Tumores scirrhosos, tophos nodosque emollit, & quandoque penitus dissipat.

Atrocissimos articulorum partiumque induratarum dolores sopit, tollit.

Ul.

Ulcera, quæ aliis medicamentis non obediunt, quandoque depurat, & firma cicatrice consolidat.

In aliquibus casibus Aconitum virtute superat Cicutam, & curat quandoque eos morbos, in quibus cicuta non convenit, aut nullam virtutem habet.

Interim tamen & quandoque exhibetur Aconitum sine effectu, & data tunc cicuta sæpe morbum levat, curat.

Hinc de cicuta semper verum manet: esse eam medicamentum summe efficax in morbis curatu difficillimis.

Ab eo tempore, quo supplementum de cicuta in lucem edidi, nova iterum multa, atque pulcherrima experimenta a nobis usu cicutæ sunt instituta.

Dissipabantur veri ac inveterati dolentesque scirrhi, curata sunt pessima ulcera

cera aliis omnibus medicamentis pertinaciter resistentia. Mammæ scirrhus, pugnum virilem magnitudine æquans, exesus pessimo cancroso ulcere, quod continuo in latum profundumque serpsit, usu cicutæ abiit in gangrænam, & totus sponte separatus excidit, formabatur inde ingens fovea, quæ autem continuato usu cicutæ interne & applicato externe fomento ex decoctione corticis peruviani mox nova & optima carne repleta fuit, & tandem adeo pulchra cicatrice obducta, ut mamma naturalem penitus molem & figuram iterum habeat.

Integre curati sunt pessimi cancri in lingua & faucibus; pertinacissimi dolores rheumatici ac arthritici sola cicuta sopiebantur.

Vo-

Vomitus chronicus, nulli remedio cedens, sæpius eodem remedio perfecte tollebatur.

Scabies, pessima faciei lepra (frustra jam antea datis plurimis, ac fortissimis medicamentis) sola cicuta curatæ sunt.

Articuli tumidi, dolentes, ac rigidi fomento cicutæ, & ejus usu interno in multis ægris ad naturalem ac sanum statum redigebantur.

Casus hi præter alios notatu dignissimos a Doctissimo Domino *Collin* describentur.

Hæc & alia experimenta usu *Cicutæ*, *Stramonii*, *Hyosciami* & *Aconiti* instituta intra privatos parietes facta non sunt, verum instituebantur in publico nosocomio, ubi plures peritissimi medici ac chirurgi ægros a principio ad finem usque viderunt. H Ma.

Maxime autem nobis gratulamur, quod *Illustrissimus Liber Baro van Swieten* (æquissimus harum rerum æstimator) sæpius nostrum nosocomium accedat, ægrosque, qui ad experimenta adhibentur, examinet, morbique atque curationis decursum accurate observet, ita quidem, ut nullum de rei veritate dubium remaneat, cum hac ratione plures curationes propriis oculis viderit.

Infinitas propterea *Ipsi* gratias debemus, quod hunc laborem in se suscipere sit dignatus; *Sua* præsentia nobis semper novus addebatur stimulus ad continuanda ac perficienda ulteriora experimenta.

ANI-

ANIMADVERSIONES.

Quid scripta hæc remedia ægris exhibet, incipiat semper a minima dosi, augendo sensim.

Si vel minimus malus effectus ex usu similis remedii contingat, abstinendum est illico.

Si vero mali nihil superveniat, lenta & prudenti manu augenda est dosi, donec optatus observetur effectus; dein autem augere amplius dosim non est necesse, quamdiu idem effectus continuat.

Si quis usu & experientia novit aliud remedium, quod meis virtute simile, vel adhuc efficacius securiusque est, oro, adhibeat potius illud.

Si vero tale quid non superest, liberum cuivis manet: velle dare unum ex

H 2

meis,

meis, vel illud negligere, & ægrum relinquare fato.

Nemo cogitur, videat tantum quilibet, quid ei sua conscientia dicat, quid jubeat amor, quem proximo debemus.

Demonstravi, qua methodo hæc remedia possint ægris tuto exhiberi.

Patet ex experimentis, in quibusne morbis hæc prodesse videantur.

Hoc sufficit, & ulterior labor plura dabit.

Doctissimus *Max. Locher*, physicus in magno nosocomio ad *S. Marcum*, hæc mea remedia in pluribus ægris jam tentavit, sinistri inde nil unquam vidit, sed egregios observavit effectus; & dum plura experimenta collegerit, ea fideli calamo describet.

Cla-

Clarissimus *Lebmacher*, vidit in febre intermittente, & in gonorrhæa inveteratissima profuisse meum pulverem ex saccharo & aconiti extracto, ubi jam a longo tempore omnia alia remedia incassum erant adhibita.

Georgius Hasenöbrl, solertissimus in nosocomio Hispanico physicus, suis maniacis præbuit extractum stramonii ad drachmam dimidiam & ad drachmam integram spatio viginti quatuor horarum, nulli nocuit, magnas in melius mutationes observavit.

An eæ autem constantes sint futuræ, tempus docebit.

Paravi interim campum, in quo nobis arandum laborandumque est, ut, morbo decumbentium, calamitates, & cruciatus minuantur, leventur, curentur.

118 CAPUT TERTIUM DE ACONITO.

Perhumaniter igitur omnes bonos medicos oro, velint ii unita opera meos conatus adjuvare, velint promovere opus, quod afflicto & ægrotanti homini adeo salutare futurum videtur.

Et licet præsens sæculum fors supercilioso oculo nostros intueatur labores, id nequaquam nos deterreat, erunt posteri, qui æquiori animo judicabunt, & meritas nobis agent gratias.

Augustin: Cippus Medic.
tud: delinet sculpsit
Niema. 1762.

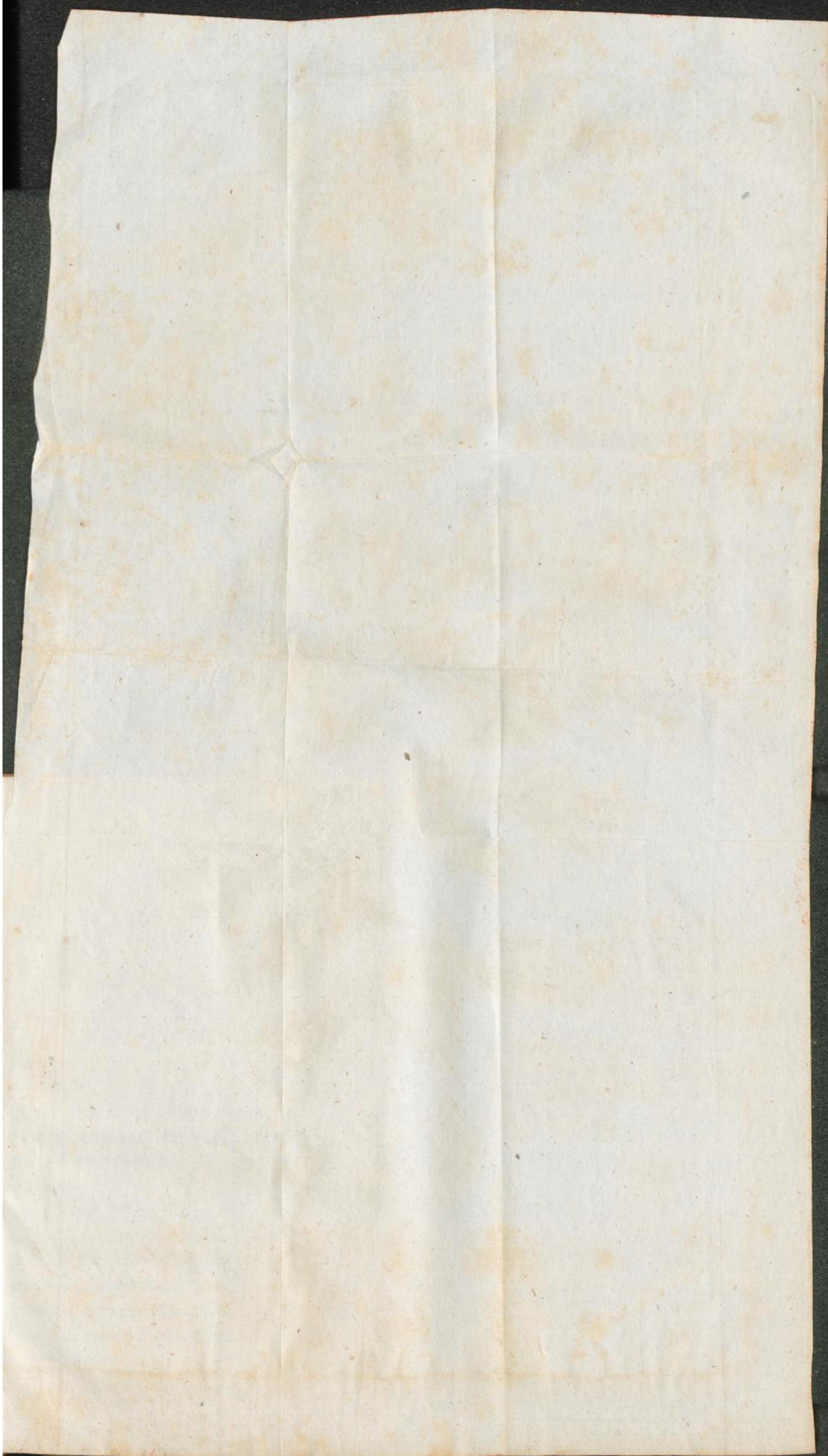

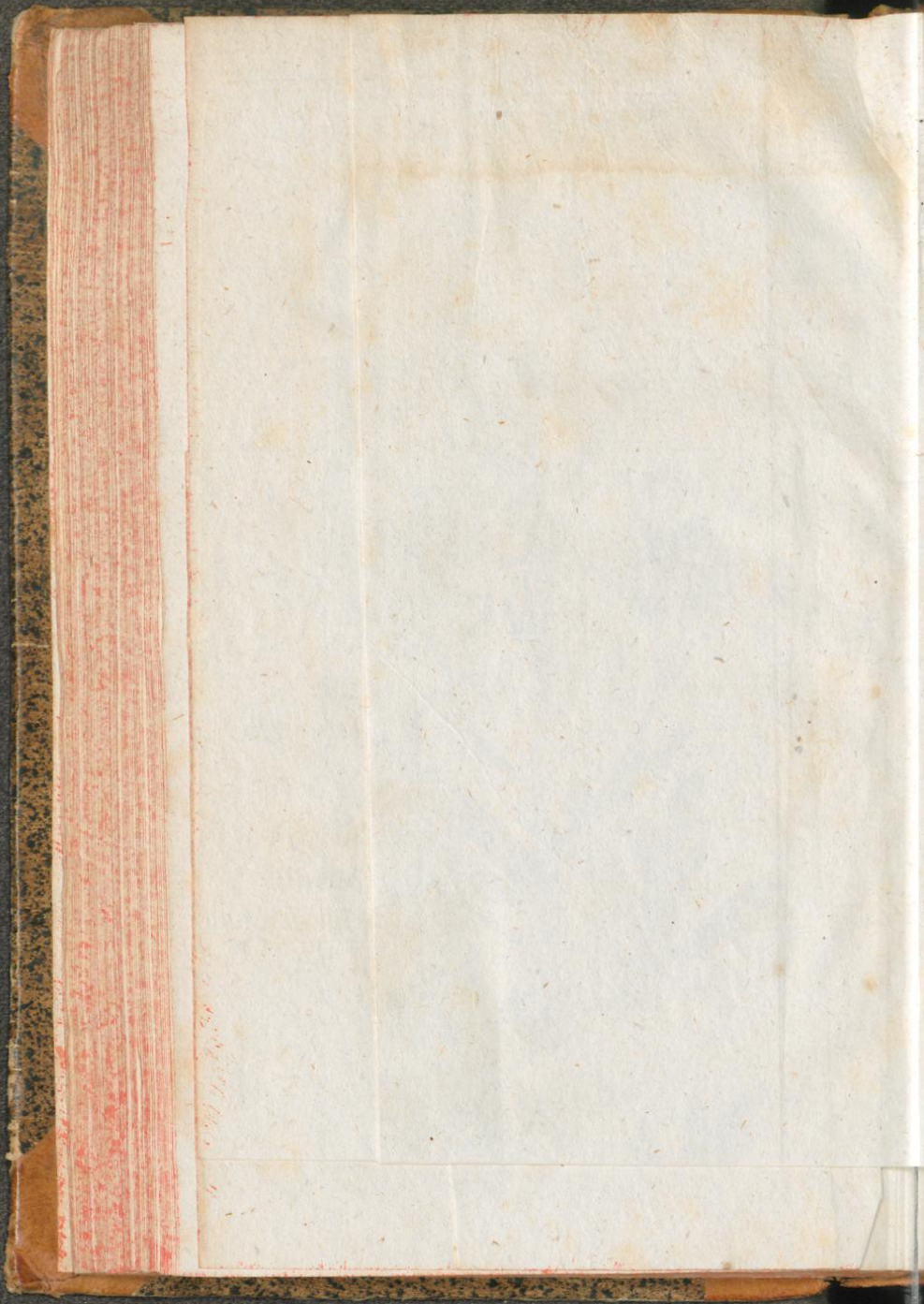
Napellus.

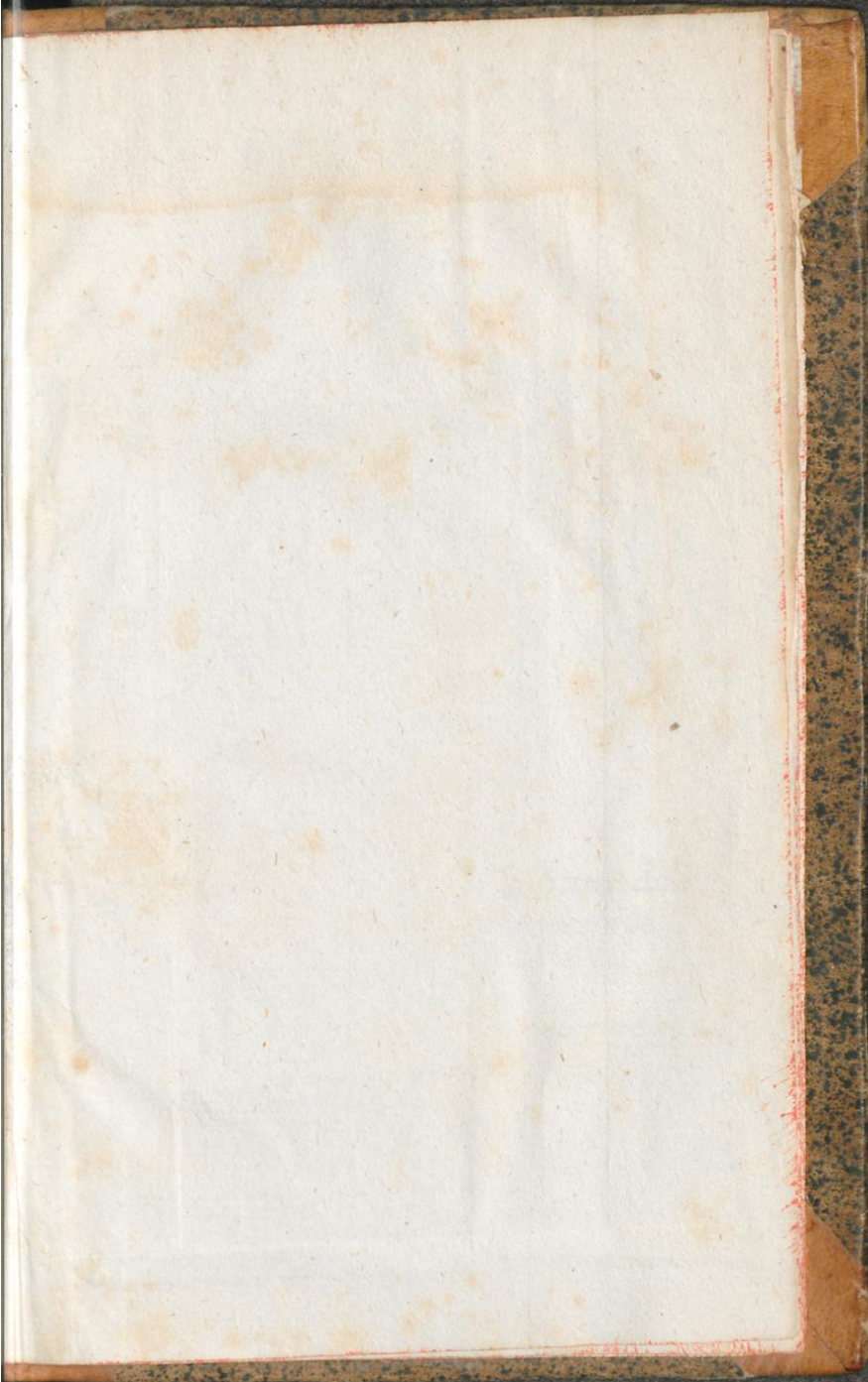
*Germ. Eifen Hütlein. Italis, Napello.
 Gallis, cappe de Moines Anglis, blau wölffs
 bayne. Suecis, stormhatt.*

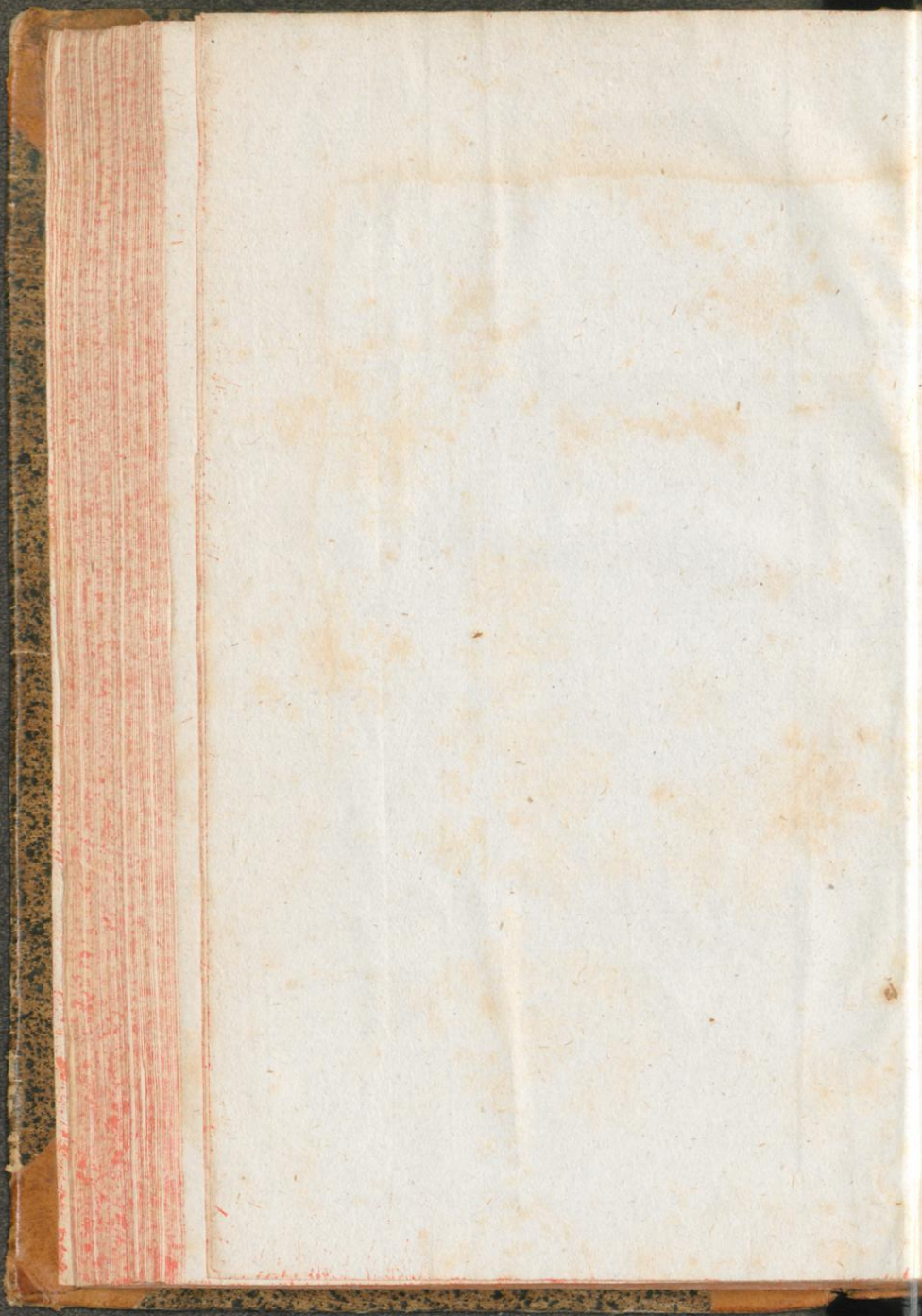
*Aconitum Napellus offic:
 Aconitum foliorum lasciniis
 linearibus, superne latioribus lineae caratis.
 Napellus MATH. CAMM. POD.
 vulgaris CLUSA.*

*Augustin: Cippse Medic.
 Stud: delinet sculpsit
 Vienna. 1762.*

ic: Stud: delin:
ennce 1762.

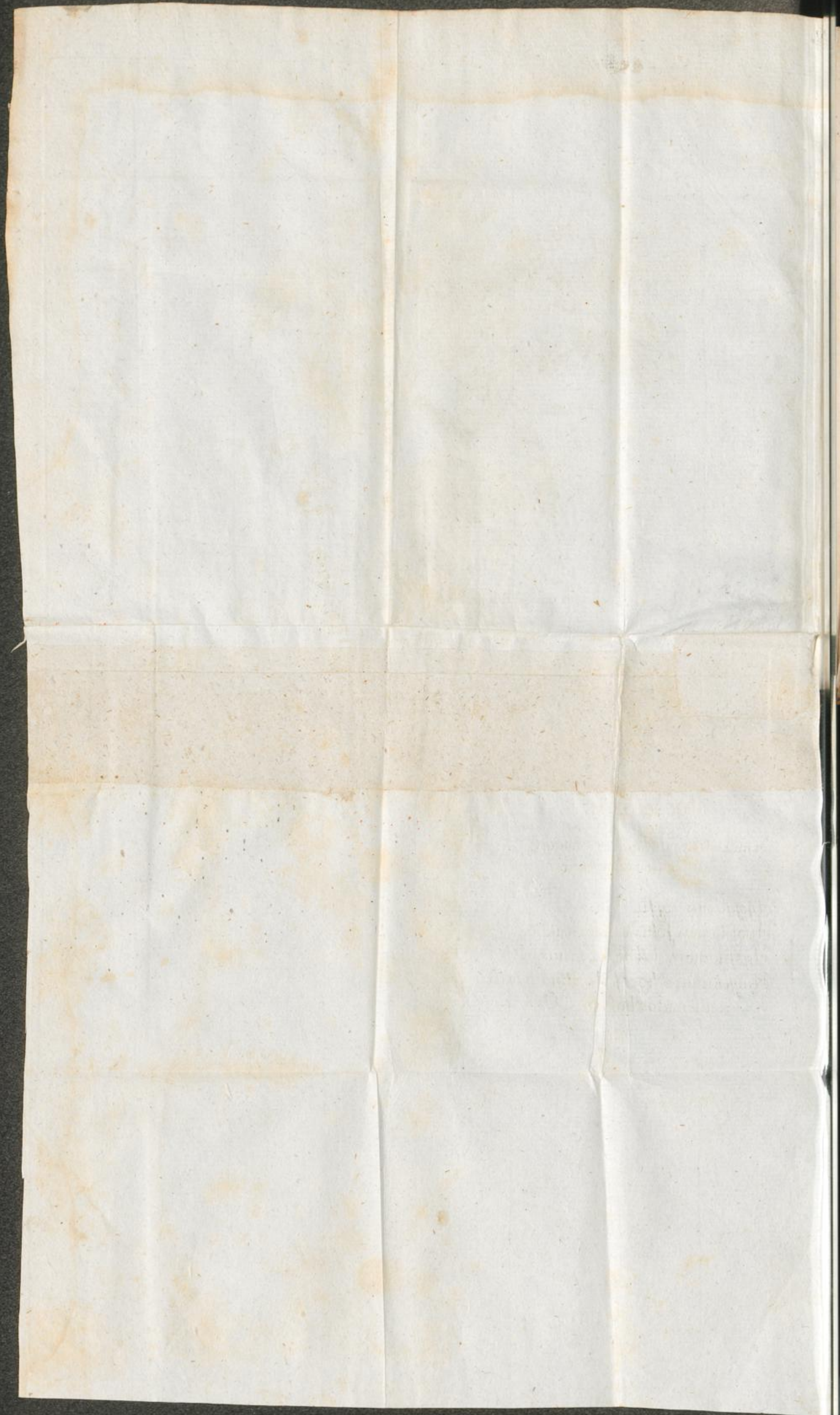
Hyoscyamus.

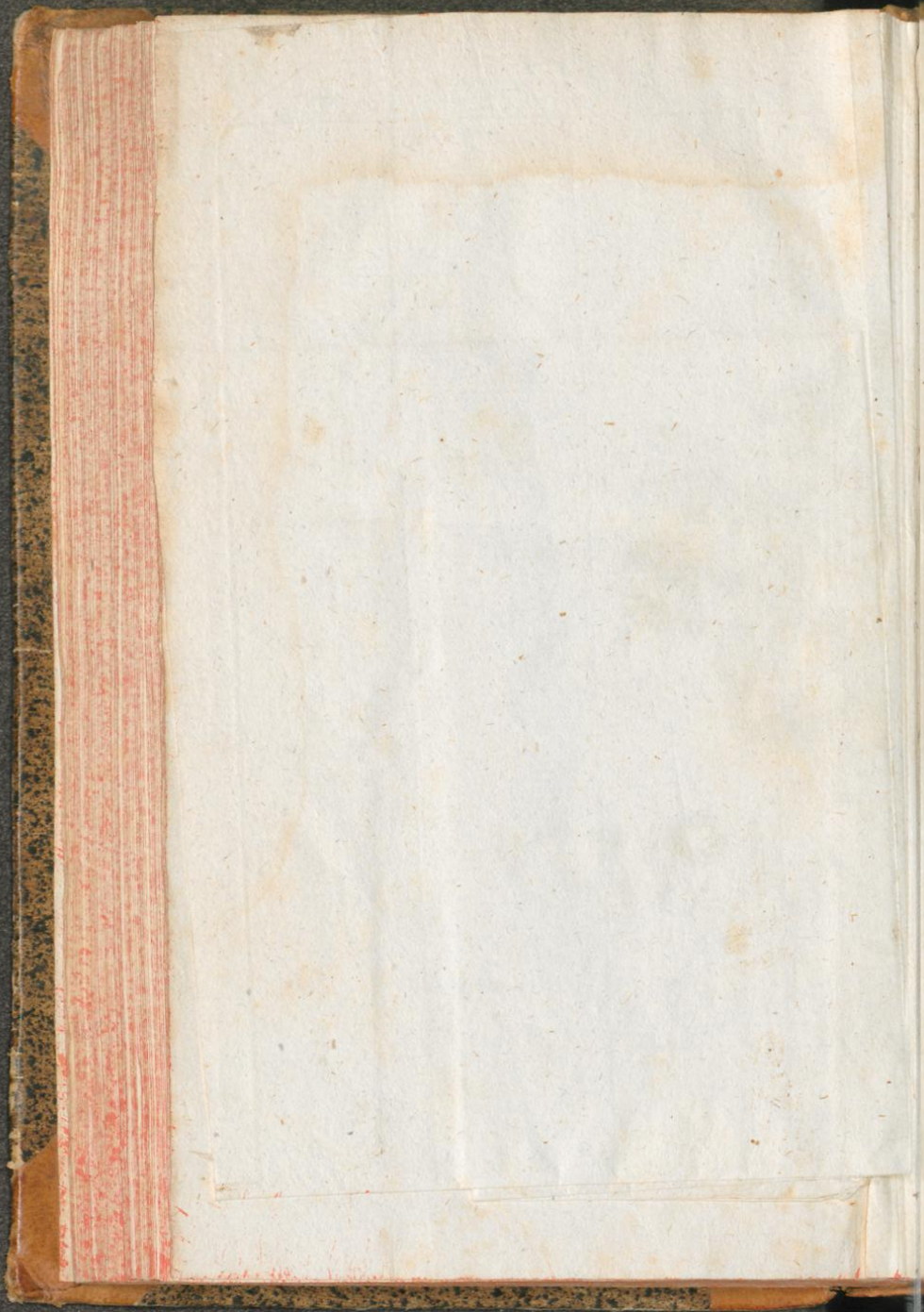
*Germ: Doll Kraut. Anglis Henbane.
Gallis de la Fle nebane.*

*Hyoscyamus offic:
Hyoscyamus foliis amplexicaulibus.
Hyoscyamus M A T F. omnium.
Hyoscyamus Niger. s. Apollinaris herba.
altercum Arabum. L O B.*

*Augustin. Cippri Medic. Stud. delin:
et sculpsit Vienna 1762.*

d: delin:
702.

Datura.

Germ. Stech apfel, Gallis pomme epineuse.
Anglis, Thornapple.

Datura offic:

Datura fructu spinoso erecto, calyce pentagono.
Solanum maniacum Diosc: COLUM.
Solanum foetidum pomo spinoso oblongo,
flore albo. C.B.

Augustin: Cippi Medic: Stud: delin:
et sculpsit Vienna 1762.

